

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Behovsutredning för tillsyn enligt miljöbalken 2014-2016

Miljöskydds-, Naturvårds- och Vattenvårdsenheten

Förord

Enligt Miljötillsynsförordning (SFS 2011:13) ska det hos en operativ tillsyns-myndighet finnas en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvars-område enligt miljöbalken. Behovsutredningen ska avse en tid om tre år. Utredningen ska ses över vid behov och minst en gång varje år.

En operativ tillsynsmyndighet ska föra ett register över de tillsynsobjekt som behöver återkommande tillsyn. För varje verksamhetsår ska en operativ tillsynsmyndighet upprätta en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Planen ska grundas på behovsutredningen och verksamhetsregistret.

Behovsutredningen och tillsynsplanen ska beslutas av den inom myndigheten som beslutar om användningen av myndighetens resurser.

Beslut om fastställande av denna behovsutredning har fattats av länsöverdirektör Agneta Kores.

Innehåll

Förord.....	2
Innehåll.....	3
Sammanfattning.....	5
Bakgrund.....	6
Grundbultar för operativ tillsyn	6
Tillsyn enligt miljöbalken	7
Miljökvalitetsnormer	7
Övergripande mål	9
Regeringens regleringsbrev	9
Miljökvalitetsmålen	9
Vision och mål för Länsstyrelsen 2017	10
Operativ tillsyn.....	11
Definition av tillsyn	11
Övergripande om tillsynen på Länsstyrelsen	12
Tillsynsområden och tillsynsobjekt	13
Tillsyn åtgärder för att förhindra eller begränsa allvarliga kemikalieolyckor (SEVESO)	13
Tillsyn av områdesskydd	13
Tillsyn för skydd av naturen	14
Tillsyn av vattenverksamhet	14
Tillsyn av undersökning och bearbetning av torvfyndigheter	15
Tillsyn av miljöfarlig verksamhet	15
Tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer	16
Tillsyn av avfall och producentansvar	16
Tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd.....	16
Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden	16
Uppskattat behov 2014 - 2016.....	17
Förutsättningar för beräkning av resursbehov.....	17
Sammanställning av beräkningsgrunder och resursbehov	17
Miljöskyddsenhetens behovsutredning 2014	20
Sammanfattning	20
Inledning	20
Resursbehov inom olika tillsynsområden 2013.....	21
Naturvårdsenhetens behovsutredning	28
Sammanfattning	28
Inledning	28
Främjande tillsyn.....	29
Kontrollerande tillsyn	29
Nationalparker och naturreservat	30
Strandskyddsområden	31

Biotopskyddsområden	32
Natura 2000	32
Skötsel av jordbruksmark	32
Förebyggande tillsyn rovdjur	32
Artskydd.....	33
Samråd	34
Tillsyn vilthägn	34
Utgångspunkter för uppskattningen av behovet.....	34
Uppskattat behov för 2014.....	36
Vattenvårdsenhetens behovsutredning	37
Sammanfattning	37
Inledning	37
Vattenvårdsenhetens olika tillsynsområden.....	37
<i>Tillsyn av vattenskyddsområden</i>	37
<i>Tillsyn av vattenverksamhet</i>	38
Resursbehov inom olika tillsynsområden 2014-2016	40

Sammanfattning

En arbetsgrupp med representanter från Miljöskydds-, Naturvårds- och Vattenvårdsenheten har tagit fram en behovsutredning för Länsstyrelsen i Västra Götalands läns tillsyn enligt miljöbalken. Behovsutredningen avser perioden 2014-2016. Det första året är preciserat och de andra åren anges mer översiktligt.

Utredningen kommer att ses över årligen i samband med Länsstyrelsens verksamhetsplanering för nästa budgetår.

De inledande avsnitten i behovsutredningen är gemensam för all miljöbalkstillsyn. I behovsutredningen har Länsstyrelsen bedömt hur stor tillsynsinsats som behövs för att tillsynen ska bidra till att de nationella miljökvalitetsmålen uppnås samt att miljökvalitetsnormer och åtgärdsplaner uppfylls. Tillsynsbehovet för olika tillsynsområden redovisas separat för den tillsyn som bedrivs av Miljöskydds-, Naturvårds- respektive Vattenvårdsenheten.

Utredningen visar att behovet av resurser för miljöbalkstillsyn är avsevärt större än de medel som finns tillgängliga.

Miljöskyddsenshetens utredning av resursbehovet för operativ tillsyn visar på ett totalt behov av ca 25,6 årsarbetskrafter (åa) för operativ tillsyn 2014. Detta är 16 åa mer än vad utfallet blev med 2013 års resurser. Tillgängliga resurser utgör således knappt 40 % av resursbehovet.

Naturvårdsenshetens utredning visar på ett totalt behov av 8,2 åa för operativ tillsyn 2014. Detta är 2,8 åa mer än vad som i dagsläget kan åstadkommas med nuvarande resurser.

Vattenvårdsenshetens utredning av resursbehovet för miljötillsyn visar på ett totalt behov av 19,9 årsarbetskrafter (åa) för operativ tillsyn 2014. Detta är 10,1 åa mer än vad utfallet blev med 2013 års resurser.

Det verkliga behovet mätt i antal heltidstjänster kommer att vara ca 20 % högre eller mer än de åa som redovisas.

Bakgrund

Miljöbalken (MB) syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. I miljöbalken uttrycks detta genom balkens rättsligt bindande syfte och de allmänna hänsynsreglerna. Tillsynen är ett medel för att säkerställa miljöbalkens syfte.

Tillsynsarbetet utförs som en fortlöpande process, där de olika faserna *behovsutredning*, översyn av resurser och kompetens, planering, genomförande och utvärdering följer på och återkopplar till varandra.

I behovsutredningen har Länsstyrelsen bedömt hur stor tillsynsinsats som behövs för att tillsynen ska bidra till att de nationella miljökvalitetsmålen uppnås samt till att miljökvalitetsnormer och åtgärdsplaner uppfylls. Länsstyrelsen har också beaktat regelbunden och oregelbunden tillsyn, tillsyn som sker genom kontroll eller information samt planerad såväl som händelsestyrd tillsyn.

Behovsutredningen är 3-årig och avser perioden 2014-2016. Det första året är preciserat och de andra åren anges mer översiktligt. De inledande avsnitten i denna behovsutredning är gemensam för all miljöbalkstillsyn som utövas av Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Tillsynsbehov för olika tillsynsområden redovisas separat för den tillsyn som bedrivs av Miljöskydds-, Naturvårds- respektive Vattenvårdsenheterna.

Enligt Miljötillsynsförordningen ska Behovsutredningen ses över vid behov och minst en gång varje år. Valet av disposition bidrar till att förenkla denna översyn som i första hand kommer att beröra enheternas behovsutredningar.

Behovsutredningen kommer att ses över årligen i samband med Länsstyrelsens verksamhetsplanering för nästa budgetår.

I Miljötillsynsförordningen definieras begreppet operativ tillsyn som *tillsyn som utövas direkt gentemot den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtar eller har vidtagit en åtgärd*. Av förordningen framgår att en operativ tillsynsmyndighet ska bedriva tillsynsarbetet effektivt och att myndigheten ska utveckla personalens kompetens i tillsynsfrågor. Inom Länsstyrelsen sker detta genom tillämpning av särskild rutin för kompetensförsörjning. Varje enhet analyserar och prioriterar det strategiska behovet av kompetensförsörjningsinsatser som dokumenteras i en kompetensförsörjningsplan. Länsstyrelsens mål för insatser som rör utveckling är max 5 procent av arbetstiden, varav merparten ska handla om kompetensutveckling inom Länsstyrelsens utvecklingsområden.

Grundbultar för operativ tillsyn

De centrala myndigheter som ger tillsynsvägledning enligt miljöbalken har enats om fyra grundprinciper, s.k. ”grundbultar” för operativ tillsyn. Grundbultarna kan användas för att strukturera arbetet med operativ tillsyn och prioritera det som är viktigast.

De fyra grundbultarna är

- Tillsynen ska vara miljömålsstyrd
- Tillsynen ska stödja verksamhetsutövarens egenkontroll
- Tillsynen behöver differentieras
- Samverkan mellan de operativa tillsynsmyndigheterna

Tillsyn enligt miljöbalken

Tillsyn enligt miljöbalken styrs framför allt av 26:e kapitlet. Tillsynen ska säkerställa syftet med miljöbalken och till balken kopplade föreskrifter. Enligt 1 kap. 1 § ska miljöbalken tillämpas så att:

1. människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan
2. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas,
3. den biologiska mångfalden bevaras,
4. mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas och
5. återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.

Tillsynsmyndigheten ska kontrollera efterlevnaden av miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse.

Tillsynsmyndigheten ska:

- På eget initiativ eller efter anmälan i nödvändig utsträckning kontrollera iakttagandet av miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken.
- Vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse.
- Om det finns misstanke om brott, anmäla överträdelser av bestämmelser i balken eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av balken till polis- eller åklagarmyndigheten.
- Fortlöpande bedöma om villkoren är tillräckliga för miljöfarliga verksamheter och vattenverksamheter som omfattas av tillstånd, samt om tillsynsmyndigheten finner att villkoren inte är tillräckliga, initiera en omprövning eller ta upp frågan om att ändra eller upphäva gällande villkor.
- Genom rådgivning, information och liknande verksamhet, skapa förutsättningar för att miljöbalkens ändamål ska kunna tillgodoses.
- Samarbeta med andra tillsynsmyndigheter och med sådana statliga och kommunala organ som ska utöva tillsyn i särskilda hänseenden eller på annat sätt fullgör uppgifter av betydelse för tillsynsverksamheten.

Miljökvalitetsnormer

Enligt miljöbalkens 5 kap. 1 § får Regeringen för vissa geografiska områden eller för hela landet meddela föreskrifter om kvaliteten på mark, vatten, luft eller miljön i övrigt, om det behövs för att varaktigt skydda människors hälsa eller miljön eller för att avhjälpa skador eller olägenheter för människors hälsa eller miljön (miljökvalitetsnormer, MKN).

Idag finns miljö kvalitetsnormer för:

- olika föroreningar i utomhusluften (SFS 2010:477)
- olika parametrar i vattenförekomster (SFS 2004:660)
- olika kemiska föreningar i fisk- och musselvatten (SFS 2001:554)
- omgivningsbuller (SFS 2004:675)

Myndigheter och kommuner ska säkerställa att de miljö kvalitetsnormer som meddelats enligt MB 5 kap. 1 § uppfylls. Detta ska bl.a. göras vid utövande av tillsyn (MB 5 kap. 3 §).

MKN för utomhusluft

Länsstyrelsen fastställde i maj 2006 åtgärdsprogram för miljö kvalitetsnormen för kvävedioxid samt för partiklar i Göteborgsregionen. Ansvar för genomförandet av åtgärdsprogrammen ligger främst på Göteborgs Stad, Västtrafik samt Trafikverket. Länsstyrelsen har följt utvecklingen av genomförandet via särskilda uppföljningar och dialog med berörda parter. Programmen löpte ut 2012. MKN för partiklar uppfylls numera och något nytt program behöver därför inte tas fram. När det gäller kvävedioxid så har Länsstyrelsen och övriga ansvariga bestämt att avvakta resultatet av införandet av trängselavgifter från och med 2013 innan man tar beslut om det behöver upprättas ett nytt åtgärdsprogram. Resultatet av mätningar 2013 ger inte tydliga svar på vilken effekt trängselavgifterna haft, varför det behövs längre tid för uppföljning. Länsstyrelsens förslag är därför att nuvarande åtgärdsprogram förlängs ytterligare ett par år i väntan på att det blir tydligare vilka fler åtgärder som behöver vidtas för att klara MKN.

MKN för vatten

Vattenmyndighetens beslut om miljö kvalitetsnormer och åtgärdsprogram för vattenförekomster är ett värdefullt underlag för Länsstyrelsens prioritering av miljöbalkstillsynen. I december 2009 beslutade Vattenmyndigheterna om miljö kvalitetsnormer för vatten, förvaltningsplan, åtgärdsprogram m.m. Samtliga myndigheter och kommuner omfattas av åtgärdsprogrammet och ska varje år rapportera vilka åtgärder som genomförts till Vattenmyndigheten. Miljö kvalitetsnormer för vatten har inga fastställda värden som ska hållas eller uppnås, det är istället en bedömning av ekosystemet som ligger till grund och som ska förbättras till en viss nivå för att anses ha god status ett givet år. För att uppnå miljö kvalitetsnormerna krävs miljöförbättrande åtgärder i många vattenområden och även på land. Enligt åtgärdsprogrammet ska Länsstyrelsen prioritera rådgivning om miljöhänsyn till jordbruksverksamheter, genomföra en översyn av befintliga tillståndspliktiga verksamheter enligt 9 och 11 kap. miljöbalken, säkerställa att verksamhetsutövare genomför egenkontroll samt åtgärda förorenade mark- och vattenområden. Fokus ska ligga på verksamheter i de områden med vattenförekomster som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå god ekologisk status eller god kemisk status, enligt Vattenmyndighetens miljö kvalitetsnormer. För att säkerställa att miljö kvalitetsnormerna för vatten uppnås behövs ökade insatser inom planerad och målstyrd tillsyn.

Övergripande mål

Regeringens regleringsbrev

I regeringens regleringsbrev till Länsstyrelserna för år 2014 anges följande om miljötillsyn:

Länsstyrelsernas tillsyn enligt miljöbalken ska bidra till att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen nås och att uppkomst av olägenheter för människors hälsa och miljön motverkas. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa:

- Hur arbetet för att effektivisera och utveckla tillsynen avses fortsätta samt beskriva de förändrade rutiner och arbetsmetoder som genomförts för att utveckla en miljömålsstyrd tillsyn,
- tillsynsområden inom vilka den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen kan utvecklas och förbättras,
- vilken betydelse tillsynen har för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen samt vilka konsekvenser få egeninitierade tillsynsinsatser får för möjligheterna att uppnå målen, samt
- hur och inom vilka områden samverkan skett med Miljösamverkan Sverige och regional miljösamverkan i de län där sådana projekt bedrivs.

Formerna för länsstyrelsernas återrapportering ska utformas i dialog med Naturvårdsverket.

Miljö kvalitetsmålen

Länsstyrelsen har en samordnande roll i det regionala arbetet med miljömålen. Vi arbetar tillsammans med kommuner, näringsliv, frivilliga organisationer och andra aktörer för att miljömålen ska få genomslag i länet och miljön ska bli bättre. Vi följer också upp hur miljöarbetet går.

Tillsynen ska säkerställa syftet med miljöbalken, dvs. en långsiktigt hållbar utveckling inom särskilt skyddsvärda områden. De nationella miljö kvalitetsmålen ger vägledning om prioriteringar i tillsynen.

Miljö målsbedömningar 2013

Enligt den senaste bedömningen, som även inkluderar resultaten från den regionala miljöövervakningen, ser det ut som om endast ett av miljö kvalitetsmålen kommer att nås till år 2020 i Västra Götalands län (utom Begränsad klimatpåverkan som ska nås till år 2050). Det är målet ”Skyddande ozonskikt”. Två miljö kvalitetsmål är nära att nås till 2020, då det finns planerade styrmedel. De är målen ”Säker strålmiljö” och ”Grundvatten av god kvalitet”. Resterande tretton miljö kvalitetsmål anses inte vara möjliga att nå till 2020 med i dag beslutade eller planerade styrmedel. Västra Götalands län följer i stort sett den nationella bedömningen med undantag för ”Grundvatten av god kvalitet” där det regionalt finns en positivare utvecklingsprognos.

Länsstyrelsen gör bedömningen att krav som riktas i samband med tillsyn kan bidra till att vissa miljö kvalitetsmål har möjlighet att nås. Främst finns behov av tillsynsinsatser som är kopplade till miljö kvalitetsmålen ”Giftfri miljö”, ”Ett rikt odlingslandskap” samt ”Hav i balans” och ”Levande kust och skärgård”.

Vision och mål för Länsstyrelsen 2017

Länsstyrelsens vision och övergripande mål för verksamheten ger också vägledning för tillsynsverksamheten.

Länsstyrelsen – för det hållbara samhället

- Vi samordnar och driver statens insatser i Västra Götalands län
- Vi bidrar till trygghet för den enskilde medborgaren
- Vi står för rättsäkerhet, effektivitet, samarbete och helhetssyn

Tillsynen bidrar till det hållbara samhället på lång sikt genom att upprätthålla respekten för miljöbalkens regler om miljöfarliga verksamheter, naturvården och vattenverksamheter.

Tillsynen ska bedrivas så att trygghet uppnås för den enskilde medborgaren eller verksamhetsutövaren. Det innebär konkret att de människor som blir utsatta för Länsstyrelsens tillsyn ska behandlas lika, ska få tydliga besked, ska behandlas med respekt och rättssäkerhet. Ofta syftar Länsstyrelsens tillsyn till att gynna allmänhetens intressen, vilket kan uppfattas som en motsättning gentemot en enskild medborgares eller verksamhetsutövars intressen och trygghet. Det är dock värt att påpeka att även allmänheten utgör en grupp som sammantaget består av många enskilda medborgare.

Rättssäker tillsyn innebär att handläggningsrutiner ska följas. Den enskilde medborgaren eller verksamhetsutövaren som utsätts för tillsyn, ska ha möjlighet att föra fram sin talan i ärendet. Länsstyrelsens beslut ska grundas på vedertagen rättspraxis och vara granskade i samverkan med flera enheter.

Länsstyrelsens helhetssyn ska tillämpas i tillsynen. Det innebär konkret att samverkan ska ske mellan flera enheter i enskilda tillsynsärenden. Att applicera helhetssyn på ett enskilt tillsynsärende innebär att konsekvenserna i stort av tillsynen i det enskilda fallet analyseras och medvetandegörs.

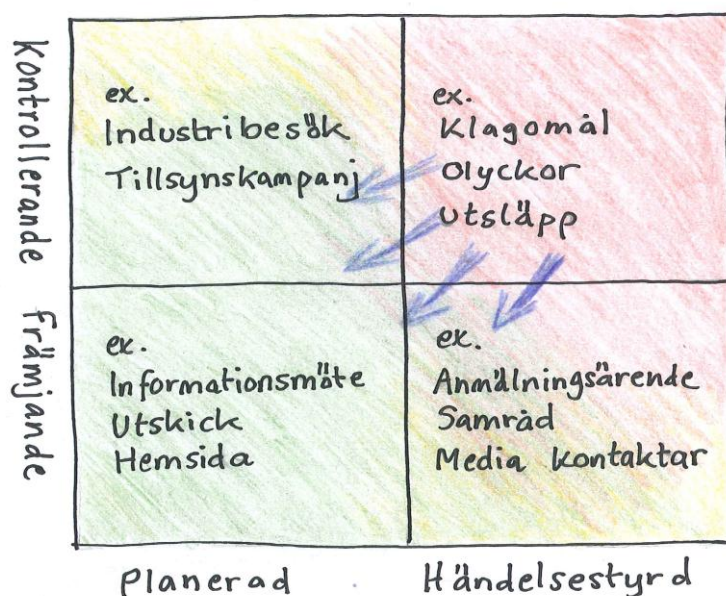
Operativ tillsyn

Definition av tillsyn

Med operativ tillsyn menas, enligt 3 § miljötillsynsförordning (SFS 2011:13), sådan tillsyn som utövas direkt gentemot den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtar eller har vidtagit en åtgärd som omfattas av miljöbalkens bestämmelser.

26 kap. MB ska tillämpas vid all miljöbalkstillsyn oavsett vilken typ av tillsyn det rör sig om, dvs. tillsyn av miljöfarlig verksamhet, naturvårdstillsyn eller tillsyn av vattenverksamheter. Tillämpning av tillsynsbestämmelserna ska också ske på samma sätt och tillsynen ska bidra till att säkerställa syftet med miljöbalken och de föreskrifter som har meddelats med stöd av balken. Tillsynen ska även vara effektiv, dvs. myndighetens resurser ska utnyttjas på ett optimalt sätt. Målet om effektiv och likvärdig tillsyn kan nås om dessa krav uppfylls.

Den operativa tillsynen kan vara planerad eller händelsestyrd. Både den händelsestyrda och den planerade tillsynen kan bedrivas i förebyggande syfte eller för att följa upp och kontrollera att gällande regler efterlevs. Länsstyrelsens övergripande målsättning bör vara att mer av tillsynen är planerad och främjande.

Planerad tillsyn

Med planerad tillsyn avses sådan tillsyn som Länsstyrelsen planlägger och utför på eget initiativ i enlighet med tillsynsplanen.

Planerad *främjande* tillsyn kan t.ex. vara en informationskampanj som riktas till en särskild målgrupp i syfte att förebygga olovlig verksamhet. Genom information och rådgivning skapas förutsättningar för att balkens ändamål tillgodoses. Ett annat exempel på främjande tillsyn kan vara uppföljning av verksamhetsutövarnas egenkontroll. Det stärker verksamhetsutövarns egen förmåga och kravet på att uppfylla sitt ansvar. På så sätt kan verksamhetsutövarna självständigt bidra till en hållbar utveckling genom ett förebyggande miljöarbete.

Den planerade tillsynen kan också vara *kontrollerande* dvs. att Länsstyrelsen initierar kontroller med avseende på en särskild målgrupp eller ett målområde, följer upp fastställda villkor i beslut etc.

Händelsestyrd tillsyn

På motsvarande sätt kan den händelsestyrda tillsynen vara *främjande* t.ex. handläggning av samråd enligt 12 kap. 6 § MB eller vad gäller miljöfarlig verksamhet; handläggning av anmälningar, rapporter och underrättelser.

Kontrollerande händelsestyrd tillsyn kan t.ex. vara att hantera inkomna klagomål och anmälningar om driftstörningar. Denna tillsyn kan leda till föreläggande om rättelse men även till anmälan angående misstanke om miljöbrott.

Övergripande om tillsynen på Länsstyrelsen

Den mesta tillsynen på Länsstyrelsen är händelsestyrd, d v s tillsynen initieras av inkomna klagomål eller att tillsynsmyndigheten upptäcker överträdelser. Det gäller för samtliga Länsstyrelsens enheter som arbetar med miljöbalktillsyn.

På vattenvårdsenheten och miljöskyddsenheten ägnas en stor del av tillsynen åt fasta objekt eller speciella typer av verksamheter. I miljöbalkens tredje avdelning finns bestämmelser om dessa speciella typer av verksamheter som miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, verksamheter som orsakar miljöskador, vattenverksamhet, jordbruk och annan verksamhet, genteknik, kemiska produkter och biotekniska organismer samt avfall och producentansvar. Tillsyn ska bedrivas på alla dessa verksamheter. Det kan då röra sig om hela tillsynsområden och/eller avgränsade tillsynsobjekt. Inom vissa tillsynsområden kan antalet objekt som blir föremål för tillsyn vara mycket stort. Tillsynen över de fasta objekten kan vara såväl planerad som initierad av anmälningar och klagomål.

Naturvårdsenheten har tillsyn över skyddade områden (andra avdelningen i miljöbalken) vilket innebär att stora geografiska områden ska kontrolleras. Det är därför i praktiken omöjligt att fastställa antalet objekt som berörs av naturvårdstillsynen. Naturvårdstillsynen utgår därför i första hand från inkomna klagomål på händelser i skyddade områden.

För de fasta tillsynsobjekten är det möjligt att uppskatta behovet av planerad tillsyn utifrån miljöpåverkan och t.ex. komplexitet. Genom uppföljning i ärendehante-ringssystem och tidsredovisning får Länsstyrelsen en uppfattning om vilken volym som den händelsestyrda tillsynen rör sig om, inklusive vilka resurser som krävs. På så sätt kan även behoven för den händelsestyrda tillsynen beräknas och till viss del planeras.

Det finns tillsynsområden och verksamheter på hela skalan från sådana som har en väl fungerande egenkontroll till sådana som inte tar ansvar för frågor som rör miljö eller hälsa. En viktig del i det operativa tillsynsarbetet enligt miljöbalken är därför att differentiera tillsynsinsatserna, dvs. att anpassa tillsynen efter graden av ansvarstagande, ambitionsnivå m.m. hos den som en viss tillsynsinsats gäller. I både innehåll och frekvens behöver tillsynen anpassas till det tillsynsbehov som tillsynsmyndigheten, i detta fall Länsstyrelsen, bedömer att en viss verksamhet eller åtgärd innebär. Det tillsynsbehov som Länsstyrelsen bedömt framgår av respektive enhets behovsutredning.

Tillsynsområden och tillsynsobjekt

Länsstyrelsens tillsyn enligt miljöbalken omfattar följande tillsynsområden som beskrivs med koppling till den gemensamma verksamhets- och ärendestrukturen (VÄS). Sammanställningen utgår från Miljösamverkans Sveriges projekt om ”Optimal tillsynsplan”.

Miljötillsynsförordningens (SFS 2011:13) regler om behovsutredning och tillsynsplanen inkluderar myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Trots detta tas tillsyn enligt ”Sevesolagstiftningen”, undersöknings- och bearbetningskoncessioner samt lagen om allmänna vattentjänster med i denna behovsutredning. Dessa tre områden är så nära knutna till tillsyn enligt miljöbalken att det bedömts vara svårt att skilja ut och undanta denna tillsyn från miljöbalkstillsynen.

Nedan följer en allmän beskrivning av de tillsynsområden som redovisas i denna behovsutredning. Särskilda förutsättningar, konsekvenser m.m. för tillsynen i Västra Götalands län framgår av respektive enhets behovsutredning.

Tillsyn åtgärder för att förhindra eller begränsa allvarliga kemikalieolyckor (SEVESO)

VÄS-kod 4564

Denna lagstiftning (1999:381) omfattas inte av miljöbalken men länsstyrelsen ska integrera tillsynen med den övriga miljöskyddstillsynen. Tillsynen inom området syftar till att begränsa eller förhindra att allvarliga kemikalieolyckor uppstår. Tillsynen bedrivs i nära samarbete med Arbetsmiljöverket och består framför allt av granskning av säkerhetsrapporter, inspektion och kontroll samt uppföljning av incidenter och driftstörningar.

Tillsyn av områdesskydd

VÄS-koder 515 och 516

Områdesskydd omfattas av miljöbalkens sjunde kapitel och inkluderar tillsyn av föreskrifter för naturreservat och andra skyddade naturområden (515) samt vattenskyddsområden (516). Tillsynen över Natura 2000-områden samt hela tillsynsområden som strandskyddet och biotopskyddet ingår. Kommunen är tillsynsmyndighet för de områdesskydd som kommunen fattat beslut om, samt alla strandskyddsområden som inte omfattas av något annat skydd enligt sjunde kapitlet i miljöbalken, undantaget vattenskyddsområden och miljöskyddsområden.

Tillsynen av områdesskydd innebär att se till att bestämmelser och beslutade föreskrifter efterlevs. Arbetet innebär planerad tillsyn (5152), exempelvis information till allmänhet och specifika målgrupper och tillsynskampanjer och händelsestyrd tillsyn (5151) genom handläggning av inkomna klagomål om överträdelser. Uppsikt över exempelvis skadegörelse av anläggningar (ex. fågeltorn) och liknande eller kontroll av skötsel, vård eller anordningar inom områdena räknas inte som tillsyn enligt balken.

Länsstyrelsens tillsyn av vattenskyddsområden bedrivs huvudsakligen genom förebyggande information och rådgivning till kommunerna (5162). Den operativa tillsyn som bedrivits från Länsstyrelsens sida gäller främst klagomål eller överträdelser av föreskrifter för skyddsområde som anmäls till myndigheten (5161).

Tillsyn för skydd av naturen

VÄS-koder 525, 526, 527 och 528

Tillsynen omfattar hantering av samråd enligt miljöbalken 12 kap. 6 § avseende åtgärder som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön samt att kontrollera att samrådsskyldigheten och besluten i samrådsärenden efterlevs (5251-5252).

Tillsyn görs även i form av uppföljning och kontroll av iakttagande av meddelade tillstånd och dispenser inom områdesskydd, skyddade naturområden inklusive strandskydd och biotopskydd (5261, 5265).

Tillsynen omfattar även uppgifter avseende rovdjursfrågor, särskilt i de delar som är kopplade till artskyddet. Uppgifterna består bl. a. av riktade informationsinsatser om rovdjurspolitiken, förvaltningsplan, annonser om skyddsjakt samt kontrollinsatser av iakttagande av förvaltningsplanen och besiktningar mm (5262-5263).

Tillsynen av skydd för djur och växter innebär reaktiva åtgärder vid överträdelse av bestämmelser, vid anmälningar/klagomål, informationsinsatser och planerade, egeninitierade inspektioner. Tillsynen omfattar kontroller och information om bestämmelserna om fridlysning av djur- och växtarter samt utsättning av vissa växt- eller djurarter enligt Artskyddsförordningen. Tillsynen inkluderar verksamheter som omfattar handel, preparering, förevisning av vissa hotade arter enligt artskyddsförordningen, CITES-bestämmelserna samt förordningarna EEG-338/97 och EEG-939/97. Vidare ingår granskning och uppföljning av egenkontrollen (5271-5272).

Tillsyn av övrig prövning avseende naturskydd innebär reaktiva åtgärder vid överträdelser av bestämmelserna i MB vid t.ex. klagomål samt tillsyn av iakttagande av de tillstånd och dispenser som meddelats. Vidare omfattas informationsinsatser och planerade egeninitierade inspektioner. Tillsynen över vilthägn består av inspektioner och hantering av överträdelser, information och rådgivning till allmänhet och verksamhetsutövare samt granskning och uppföljning av egenkontrollen (5281-5282).

Tillsynen omfattar kontroll av iakttagande av de tillstånd och dispenser som meddelats avseende terrängkörning och vattenskoter (5281-5282).

Tillsyn innebär också kontroll av verksamheter som innefattar marinvetenskaplig forskning från fartyg från annan stat. Tillsynen över dessa fartyg sker i huvudsak genom Kustbevakningens försorg i och med att en anmälningsplikt vid passering av territorialgränsen råder (5281-5282).

Tillsyn av vattenverksamhet

VÄS-kod 535

Tillsynen omfattar bl.a. hantering av anmälningsärenden enligt miljöbalkens 11 kap. (preciserat i förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet m.m.) (5351). Arbetet omfattar vidare förebyggande information om anmälnings- och tillståndsplikten samt annan information och rådgivning till verksamhetsutövare och privatpersoner m.fl. Länsstyrelsen har tillsyn över avfall, farligt avfall och producentansvar vid de verksamheter där länsstyrelsen har tillsynen över vattenverksamheter. Länsstyrelsen har även ansvar för tillsynen i frågor om skydd av den yttre miljön vid hantering av kemiska produkter, varor och biotekniska organismer som inte innebär utsläppande på marknaden vid vattenverksamheter för vilka länsstyrelsen har tillsynsansvar. Även hantering av anmälningsärenden avseende muddring och rensning som kan skada fisket ingår i tillsynen (MB 11 kap. 15 §). (5352-5353)

Tillsynen omfattar kontroll av hur tillstånd och domar enligt 11 kap. miljöbalken följs samt granskning och uppföljning av egenkontrollen. Arbetet omfattar även inspektioner av icke tillståndsgivna vattenverksamheter för att säkerställa att verksamheterna följer bestämmelserna i miljöbalken samt handläggning av överträdelser. (5352-5353)

Tillsynen inkluderar att se till att verksamheterna har nödvändiga villkor i gällande tillstånd, samt om villkoren inte är tillräckliga, ansöka om prövning eller ta upp frågan om att ändra eller upphäva villkor eller i annat fall se till att omprövning sker av verksamheten. (5352-5353)

I tillsynen ingår även uppgifter som övervakning, rapportering och information om frågeställningarna kring dammsäkerhet. (5352-5353)

Tillsyn av undersökning och bearbetning av torvfyndigheter

VÄS-kod 546

Tillsynen över torvtäkter med tillstånd enligt lag (1985:620) om vissa torvfyndigheter är likartad den som bedrivs på torvtäkter med tillstånd enligt miljöbalkens 9 kap. Tillsynen innefattar kontroll av hur villkor i meddelade torvkoncessioner efterlevs. Arbetet omfattar även förebyggande information, tillsyn över egenkontrollen, inspektioner och hantering av överträdelser. (5461-5462)

Tillsyn av miljöfarlig verksamhet

VÄS-kod 555

Tillsynen omfattar i huvudsak kontroll av hur villkoren i givna tillstånd efterlevs för miljöfarliga verksamheter med beteckningen A eller B i förordningen (1998:899) om miljöfarliga verksamheter och hälsoskydd. Länsstyrelsen kan överlåta tillsyn enligt 9 kap. miljöbalken till den kommunala tillsynsmyndigheten. Där länsstyrelsen har tillsynsansvaret enligt 9 kap. miljöbalken har länsstyrelsen även tillsynen över avfall, farligt avfall och producentansvar (15 kap.) samt tillsynen i frågor om skydd av den yttre miljön vid hantering av kemiska produkter, varor och biotekniska organismer som inte innebär utsläppande på marknaden inom miljöfarliga verksamheter för vilka länsstyrelsen har tillsynsansvar (14 kap.).

Inom tillsynen ingår att hantera anmälningsärenden om mindre ändringar inom verksamheterna (5558) och att granska de årligen inlämnade miljörapporterna. Verksamheter med tillstånd enligt miljöbalken är skyldiga att varje år rapportera till tillsynsmyndigheten i enlighet med Naturvårdsverkets föreskrift NFS 2006:9 om miljörapport (5554). Vidare omfattar tillsynen granskning och uppföljning av verksamhetsutövers egenkontroll. Tillsyn bedrivs genom inspektion och kontroll samt genom rådgivning och information till verksamhetsutövarna och i undantagsfall till allmänheten om regelverk och tillgänglig kunskap inom miljöbalksområdet. (5553, 5556). Inom tillsynen ingår även att ta in avgifter enligt förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken och att hantera överträdelser genom t.ex. föreläggande om rättelse, anmälan om misstanke om brott eller utdömande av miljöstraffavgift. (5551 och 5555)

Tillsynen omfattar även att se till att verksamheterna har nödvändiga villkor i gällande tillstånd. Om villkoren inte är tillräckliga ska tillsynsmyndigheten, ansöka om prövning eller ta upp frågan om att ändra eller upphäva villkor, och i annat fall se till att omprövning sker av verksamheten.

Fr.o.m. 2013 påverkas en stor del tillsynen av de bestämmelser som följer av IED-direktivet. Detta medför krav på bl. a besöksintervall samt uppföljning av hur berörda verksamheter uppfyller beslutade BREF-dokument och slutsatser om bästa möjliga teknik (BAT). (5557)

Tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer

VÄS-kod 565

Huvuddelen av Länsstyrelsens tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer hanteras inom andra tillsynsområden. Denna tillsyn redovisas normalt inom 555 och 535. Tillsynen kan vara både händelsestyrd och planerad. (5651-5652)

Tillsyn av avfall och producentansvar

VÄS-kod 566

Huvuddelen av Länsstyrelsens tillsyn inom avfallsområdet hanteras inom andra tillsynsområden. Denna tillsyn redovisas normalt inom 555 och 535.

De tillsynsuppgifter som redovisas under denna kod är i huvudsak tillsyn över gränsöverskridande avfallstransporter (GRÖT) enligt EG-förordningen 1013/2006 om transport av avfall. I tillsynen ska Länsstyrelsen samverka med Polisen, Tullverket och Kustbevakningen. Länsstyrelserna har numera ensamt tillsynsansvar över GRÖT enligt Miljötillsynsförordning 2011:13. Tidigare delades detta ansvar med kommunerna.

Utöver detta granskar Länsstyrelsen även kommunernas avfallsplaner (5663) samt handlägger ärenden rörande hantering av schaktmassor.

Handläggning av mudderdeponidispenser har sedan maj 2013 flyttats över från Havs- och Vattenmyndigheten till länsstyrelserna. I och med detta flyttades både prövningen och tillsynen av dumpningar av muddermassor i vattenområde över till vattenvårdsenheten. Tillsyn redovisas på VÄS 5666 och 5667.

Tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd

VÄS-kod 567

Tillsynsområdet omfattar bl a tillsyn enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (5673). Länsstyrelsen har tillsynsansvar för att vatten och avloppsfrågan löses i ett större sammanhang där det behövs.

Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden

VÄS-kod 575

Tillsynen omfattar potentiella och konstaterade föroreningsskador. Den planerade tillsynen sker stegvis och börjar med ansvarsutredning (5754) följt av undersökningar genom frivilliga åtaganden, undersökningar genom krav, åtgärder samt uppföljning/kontroll (5756). Dessutom omfattar tillsynsansvaret händelsestyrd tillsyn vid pågående verksamheter (5751), avslutade verksamheter (5752) samt vid exploatering (5753) där Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet.

Uppskattat behov 2014 - 2016

Förutsättningar för beräkning av resursbehov

För beräkning av resursbehovet inom Länsstyrelsen gäller att en årsarbetskraft (åa) motsvarar 1760 timmar eller 220 dagar per år.

Vid sammanställning av resursbehovet har hänsyn tagits till att det ingår i handläggarens uppdrag att ansvara för en del av tillsynsadministrationen.

Det verkliga behovet mätt i antal heltidstjänster kommer att vara ca 20 % högre eller mer än de åa som redovisas därför att det tillkommer kompetensutveckling, arbetsplatsträffar mm.

Underlag för bedömning av resursbehovet för kommande år har främst utgjorts av sammanställning av tidigare nedlagd tid och uppskattningar av tidsåtgång utifrån lagkrav, regleringsbrev och mål.

Sammanställning av beräkningsgrunder och resursbehov

Tillsynsbehovet för 2014 har preciserats. Det är svårt att fastställa resursbehovet för följande år men en bedömning av förväntad utveckling har gjorts utifrån kännedom om kommande förändringar inom till exempel lagstiftningsområdet och nya arbetsuppgifter. Därför anges + vid antagen ökning, - vid antagen minskning och = då samma resursbehov förutses för åren 2015-2016.

Nedan redovisas tillsynsbehoven för var och en av enheterna för Miljöskydd, Naturvård och Vattenvård. Länsstyrelsens sammanlagda tillsynsbehov anges separat.

Miljöskyddsenhetens resursbehov

Miljöskyddsenhetens resursbehov 2014-2016				
VÅS	Aktivitet	Behov 2014	Behov 2015	Behov 2016
456	Tillsyn och uppföljning, skydd mot olyckor (SEVESO)	276	++	+
546	Tillsyn av undersöknings- och bearbetningskoncessioner	10	=	=
555	Tillsyn av miljöfarlig verksamhet	3471	+	+
565	Tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer	0 (räknas in i 555)		
566	Tillsyn av avfall och producentansvar	280	+	+
567	Tillsyn av övrigt miljö och hälsoskydd	230 (inkl engångs-insats 200 pd)	- (om tillsyns-projekt genomförts, annars =)	- (om tillsyns-projekt genomförts, annars =)
575	Tillsyn av förorenade områden	1408	+	+
Summa persondagar		5675	+	+
Summa årsarbetskrafter, effektiv tid		25,6	+	+

Naturvårdsenhetens resursbehov

Naturvårdsenhetens resursbehov 2014-2016 uttryckt i persondagar och årsarbetskrafter				
VÅS	Aktivitet	Behov 2014	Behov 2015	Behov 2016
515	Tillsyn av områdesskydd	1085	=	=
5232	Miljöhänsyn i jordbruket	30	=	=
525	Samråd enligt 12 kap. 6 § MB	400	=	=
526	Tillsyn av dispenser och tillstånd	90	=	=
527	Tillsyn av skydd för djur- och växtarter	150	=	=
528	Övrig tillsyn (vilthägn)	40	=	=
Summa persondagar		1795	=	=
Summa årsarbetskrafter		8,2	=	=

Vattenvårdsenhetens resursbehov

Vattenvårdsenhetens resursbehov 2014-2016 uttryckt i persondagar och årsarbetskrafter				
VÄS	Aktivitet	Behov 2014	Behov 2015	Behov 2016
535	Tillsyn av vattenverksamhet	4267	+	+
516	Tillsyn av vattenskyddsområden	45	+	+
566	Tillsyn dumpningsdispenser	55	+	+
Summa persondagar		4367	+	+
Summa årsarbetskrafter		19,9	+	+

Länsstyrelsens sammanlagda resursbehov

Länsstyrelsens sammanlagda resursbehov 2014-2016			
	Behov 2014	Behov 2015	Behov 2016
Summa persondagar	11837	+	+
Summa årsarbetskrafter	53,8	+	+

Miljöskyddsenhetens behovsutredning 2014

Sammanfattning

Miljöskyddsenhetens utredning av resursbehovet för operativ tillsyn visar på ett totalt behov av ca 25,6 årsarbetskrafter (åa) för operativ tillsyn 2014. Detta är 16 åa mer än vad utfallet blev med 2013 års resurser. Tillgängliga resurser utgör således knappt 40 % av resursbehovet. Omräknat i behovet av tjänster för miljöskyddsenhetens tillsyn blir behovet drygt 30 tjänster jämfört med de knappt 14 tjänster som i dagsläget finns tillgängliga för tillsynsarbetet.

Det finns behov av att:

- Öka den egeninitierade kontrollerande tillsynen för att kunna genomföra de tillsynsinsatser som lagstiftning kopplat till IED-direktivet kräver.
- Öka den egeninitierade planerade tillsynen för att i större utsträckning bidra till att berörda miljökvalitetsmål uppfylls.
- Förkorta handläggningstiden av ärenden samt försöka åstadkomma ett mer likartat arbetssätt inom tillsynen.
- Öka tillsynstiden för de branscher som varit lågt prioriterade under flera år.

Inledning

Miljöskyddsenheten ska arbeta för en ekologiskt hållbar utveckling med miljömålen som utgångspunkt och prioritering. Principerna om kretslopp, försiktighet, bästa möjliga teknik, produktval, förnybar energi och återställande av förorenade områden, liksom skyddet av människors hälsa, är grunden för enhetens verksamhet. Miljöskyddsenheten ska bedriva en aktiv tillsyn gentemot tillsynsobjekten samt tillhandahålla information och ge service till våra tillsynsobjekt och vår omvärld.

Den operativa tillsynen för Länsstyrelsens miljöskyddsenhet omfattar följande områden enligt miljötillsynsförordningen (2011:13):

- Tillsyn av miljöfarlig verksamhet med beteckningen A eller B (VÄS 555) (kan överlåtas till kommunen)
- Tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer (VÄS 565 ingår vanligtvis i 555)
- Tillsyn av avfall och producentansvar (VÄS 566)
- Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (VÄS 575) (kan överlåtas till kommunen)

Dessutom har Länsstyrelsens miljöskyddsenhet ansvar för tillsyn enligt:

- Seveso-lagstiftningen på miljöfarliga verksamheter. (VÄS 456)
- Undersöknings- och bearbetningskoncessioner (VÄS 546)
- Lagen om allmänna vattentjänster (VÄS 567)

Resursbehov inom olika tillsynsområden 2013

Tillsyn av åtgärder för att förhindra eller begränsa allvarliga kemikalieolyckor, VÄS 4564

Miljöskyddsenheten arbetar med tillsyn vid verksamheter som omfattas av Seveso-lagstiftningen. Målsättningen är att förebygga och begränsa allvarliga kemikalieolyckor. Enheten samordnar säkerhetsrelaterade frågor i tillsyn och prövning enligt Sevesolagen och Miljöbalken och samarbete sker med Arbetsmiljöverket, räddningstjänsten och berörda miljökontor. Samverkan sker även internt på Länsstyrelsen med Enheten för Skydd och Säkerhet som ansvarar för tillsynen över kommunernas skyldigheter inom Sevesoområdet.

Planerad tillsyn

Länsstyrelsen har tillsyn över 32 verksamheter på den högre kravnivån samt 29 verksamheter på lägre kravnivån. Av dessa har Länsstyrelsen även tillsynen enligt 9 kap miljöbalken på flertalet av verksamheterna på högre kravnivån och ca en tredjedel av verksamheterna på lägre kravnivån. För övriga verksamheter har tillsynen enligt 9 kapitlet miljöbalken överlåtits till respektive kommun. I den planerade tillsynen ingår dels granskning av säkerhetsrapporter, anmälningsärenden m.m. och dels planerade tillsynsbesök.

Anläggningar på den högre kravnivån lämnar in säkerhetsrapport minst vart 5:e år eller i samband med tillståndsprövning enligt miljöbalken. Granskningen av säkerhetsrapporter sker därmed antingen som en del av Länsstyrelsens tillsyn eller vid prövningsmyndighetens tillståndsförfarande.

För de verksamheter där kommunerna har miljöbalkstillsynen ges även miljöförvaltningarna möjlighet att medverka vid planerade tillsynsaktiviteter. Ofta bjuds kommunens miljöförvaltning även in till Sevesotillsynsbesök när länsstyrelsen har miljötillsynen.

Händelsestyrd tillsyn

Vid sidan av den planerade tillsynen finns även den händelsestyrda. Oftast handlar det om uppföljning av inträffande incidenter och olyckor, men även förändringar vid anläggningarna kan motivera en utökad tillsyn. Den händelsestyrda tillsynen är tidvis av relativt stor omfattning vilket kan förklaras av att länet hyser många stora och komplexa processindustrier där förändringar är vanliga och där olyckor kan få allvarliga konsekvenser för hälsa och miljö. Uppföljningen av incidenter ger stor lärdom inför framtiden då de visar var säkerhetsbristerna finns i anläggningarna. På detta sätt ges även en återkoppling till hur den planerade tillsynen skall läggas upp i fortsättningen. Länsstyrelsen försöker samverka med övriga berörda myndigheter (Räddningstjänsten, Arbetsmiljöverket och i vissa fall Miljökontoret) i samband med uppföljning av allvarliga incidenter och olyckor.

Resursbehov

Resursbehovet för granskning av en säkerhetsrapport är i genomsnitt ca 5 pd. För de 32 anläggningarna på högre kravnivå blir därför resursbehovet $32 \times 5 = 160$ pd över en 5-årsperiod, dvs. i genomsnitt **ca 32 pd/år**. För flertalet anläggningar har granskning av säkerhetsrapporten skett eller sker under 2010- 2012, vilket medförde att resursbehovet under dessa år för denna arbetsuppgift var betydligt större, uppemot 50-60 pd istället för 32 pd. Nästa gång ett stort antal säkerhetsrapporter beräknas komma in blir 2015- 2016. Under 2014 bedöms behovet vara något lägre än 32 pd p g a få inkommande säkerhetsrapporter.

För granskning av anmälningar beräknas behovet till ca **15 pd** per år.

Anläggningar på den högre kravnivån ska besökas minst 1 gång per år. Ett besök tar i genomsnitt 3 dagar vilket ger ett totalt resursbehov på ca **100 pd** per år. För anläggningar på den lägre kravnivån planeras normalt tillsynsbesök med 3-5 års mellanrum. Resursbehovet för dessa räknas därför i snitt till 2 dagar för besök dvs $29 \times 2 = 58$ pd fördelat över en 3-årsperiod, totalt ca **19 pd** per år. Dessa anläggningar ska inte lämna in säkerhetsrapport.

Resursbehovet för att genomföra *planerad* tillsyn enligt gällande riktlinjer när det gäller operativ tillsyn (högre kravnivå 1 ggr/år och lägre kravnivå 1 ggr/3 år) genom granskning av säkerhetsrapporter m.m. och planerade besök bedöms således till totalt **ca 166** (32+15+100+9) pd i genomsnitt varje år. I samband med 5-årsintervall är behovet dock **180-190 pd** pga granskning av särskilt många säkerhetsrapporter.

Resursbehovet för den händelsestyrda tillsynen bedöms ligga på **drygt 70 pd/år**. Behovet för hantering av driftstörningar, klagomål, incidenter etc har bedömts för samtliga Sevesoverksamheter till totalt 144 pd. Av den tid som läggs ned på sådana arbetsuppgifter bedöms ca hälften vara Sevesorelaterat.

För samordning av Sevesotillsynen och samverkansarbete bedöms resursbehovet uppgå till **ca 40 pd**.

Totalt utgör således resursbehovet år 2014 för Sevesotillsynen 166+70+40 pd = **276 pd**.

Framtid

Under 2012 har Seveso III-direktivet beslutats och det ska införas under 2015. Tillsynsarbetet kommer att behöva utvecklas när Seveso III träder i kraft. De förändringar av klassning av Sevesoverksamheter som Förordningen om klassificering, märkning och förpackning av ämnen (CLP-förordningen) kommer också att påverka vilka verksamheter som i framtiden kommer att beröras av lagstiftningen. Anpassning till bl.a. dessa förändringar bedöms innebära att mer kompetens och mer resurser alternativt andra prioriteringar kommer att krävas i framtiden. Under 2013 påbörjades en utredning om införande av Seveso III-direktivet i svensk lagstiftning, den ska avslutas under 2014. Tid behöver avsättas under 2014 för remisshantering m.m.

Tillsyn av undersökning och bearbetning av torvfyndigheter, VÄS 546

Tillsynen över torvtäkter med tillstånd enligt lag (1985:620) om vissa torvfyndigheter omfattar kontroll av efterlevnaden av villkor som givits i meddelade torvkoncessioner. Enheten har under ett antal år lagt ner 4-10 arbetsdagar per år inom tillsynsområdet. Behovet bedöms utgöra maximalt **10** persondagar per år.

Tillsyn av miljöfarlig verksamhet, VÄS 555

Länsstyrelsen har fr.o.m. 2014 tillsynen enligt miljöbalken på ca **344** verksamheter. Dessa utgörs av bl.a. avloppsreningsverk, avfallsanläggningar, energianläggningar, jordbruk, verkstadsindustri, petrokemisk industri, hamnverksamhet, raffinaderier, ytbehandlare och täkter. Speciellt för vårt län är den stora mängden tung, miljöstörande industri såsom petrokemi, raffinaderier, fordonsindustri och stor hamnverksamhet.

Planerad tillsyn

I den planerade tillsynen ingår att granska verksamheternas inlämnade miljörapporter, besiktningsrapporter, månadsrapporter etc. och eventuellt vidta åtgärder till följd av dessa.

Här ingår även att genomföra egeninitierade besök vid verksamheterna samt att genom rådgivning, information och liknande skapa förutsättningar för att miljöbalkens ändamål tillgodoses och verksamheternas miljöpåverkan minskas. Det kan även innefatta genomförande av särskilda tillsynsprojekt för att lyfta en speciell fråga som till exempel energianvändning, åtgärder kopplade till vattendirektivet m.m.

Händelsestyrd tillsyn

En stor del av tiden som åtgår för den händelsestyrda tillsynen utgörs av handläggning av anmälningssärenden där verksamheterna anmäler olika förändringar. Den händelsestyrda tillsynen utgörs även av handläggning av driftstörningar, tillbud och haverier samt hantering av klagomål på verksamheterna.

Resursbehov

Miljöskyddsenheten har gjort en bedömning av resursbehovet för samtliga verksamheter som enheten har tillsyn över. Detta finns samlat i [ett Excel-dokument](#). För varje verksamhet har en bedömning gjorts av behovet avseende dels den egeninitierade tillsynen (utifrån verksamheternas egenkontroll och miljöpåverkan) samt resursbehovet av vissa återkommande ärendekategorier.

Varje verksamhet har bedömts på skalan 1-5 när det gäller egenkontrollen (skötsel och behov av tillsyn). Varje verksamhets miljöpåverkan har även bedömts utifrån inmatade uppgifter verksamhetens olika utsläpp i miljödatabasen EMIR. Produkten av faktorn för miljöpåverkan och faktorn för egenkontroll har räknats fram som den totala bedömningen av egeninitierat tillsynsbehov.

Fr.o.m. 2013 trädde IED-direktivet i kraft. Det har ställt krav på alltmer detaljerad tillsynsplanering på objektsnivå. Länsstyrelsen har tillsynen över ca 80 verksamheter som berörs av IED-direktivet. Bestämmelserna i direktivet innebär bl. a krav på regelbundna tillsynsbesök med 1-3 års intervall, återbesök inom sex månader om allvarligt fall av bristande efterlevnad av villkoren konstateras, samt krav på att en skriftlig handling upprättas efter besöket av tillsynsmyndigheten. Direktivet innebär också att tillsynsmyndigheten ska rapportera en del uppgifter till EU-kommissionen rörande tillsynen.

Delvis som en konsekvens av IED-direktivet infördes under 2013 Miljöprövningsförordningen (2013:251) som innebär förändrade prövningskoder för miljöfarlig verksamhet. Under 2014, eller möjligen 2015 måste därför en omklassificering och kommunicering av nya koder och avgifter ske för samtliga tillsynsobjekt.

För den egeninitierade tillsynen har behovet bedömts utgöra **1058 pd**. Här ingår behovet av egeninitierade besök (inklusive besök vid IED-verksamheter), behov av information, rådgivning, drivande av angelägna tillsynsfrågor etc.

Resursbehovet för olika återkommande tillsynsuppgifter såsom handläggning av miljörapporter, besiktningsrapporter etc. har bedömts till ett visst antal timmar utifrån vilken kategori som verksamheten har klassats in i. På detta sätt har vi fått fram att resursbehovet för handläggning av miljörapporter för samtliga tillsynsobjekt utgör **259** persondagar. Resursbehovet för arbetet med besiktningar, granskning av besiktningsrapport samt övrig rapportering bedöms utgöra **836 pd**.

Tiden som bedöms behövs för att hantera ärenden som rör driftstörningar, haverier och tillbud samt klagomål bedöms utgöra **354 pd**. Detta behov har uppskattats för aktuella verksamheter utifrån erfarenheten av vid vilka verksamheter som sådana problem brukar uppkomma och i vilken omfattning. I denna bedömning ingår även hantering av störningar etc. som är Sevesorelaterade. Ungefär hälften av tiden kopplade till Sevesoverksamheterna bedöms vara Sevesorelaterade och denna tid redovisas ovan (**70 pd**). Tid som behövs för handläggning av driftstörningar etc. som inte är Sevesorelaterat utgörs alltså av **ca 284 pd**.

För de tillsynsinsatser som tillkommit med anledning av bestämmelserna kopplade till IED-direktivet görs bedömningen att resursbehovet jämfört med tidigare ökat med uppgår till **70-75 pd**.

De extra insatser som tillkommit utgörs av genomgång av BAT-slutsatser för de ca 15 IED-verksamheter som har fått beslutade BAT-slutsatser (bästa tillgängliga teknik) eller kommer få beslutade slutsatser senast 1/7 2014 (garveri, glasbruk, pappers/massaindustri, raffinaderier, höns/grisuppfödning samt stora förbränningsanläggningar) av hur de uppfyller slutsatserna. För denna insats beräknas resursbehovet under 2014 utgöra 40-50 pd. Dessutom behöver kartläggningen slutföras av vilka BREF-dokument som tillsynsobjekten omfattas av samt en anpassning ske av tillsynen över IED-anläggningar (ca 10-20 pd). Vägledning behövs även till verksamhetsutövare inom de branscher (ca 3 st.) som har fått beslutade BAT-slutsatser för huvudverksamheten (3-5 pd).

Resursbehovet för tillsynsbesök vid de verksamheter som, enligt krav i IED-direktivet, ska besökas årligen eller vart tredje år (ca 50-75 st.) beräknas ingå i tidigare framräknat behov.

Övriga större tillsynsuppgifter har bedömts utifrån erfarenhet och tidigare redovisad tid för arbetsområdet. Således bedöms behovet för hantering av anmälningssärenden till **ca 230 pd**. Därutöver behövs resurser för handläggning av miljöskaktionsavgifter, åtalsanmälningar, viss tillsynsadministration, arbete i branschgrupper, kvalitetsarbete, rutiner och planering, byte av handläggare etc. till minst **375 pd**.

Totalt uppgår således resursbehovet för tillsyn över miljöfarlig verksamhet, till **ca 3471 pd = 15,8 aa**.

Framtid

Tillsynsarbetet kommer under kommande år att fortsätta anpassas efter bestämmelserna kopplade till IED-direktivet.

Tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer, VÄS-kod 565

Huvuddelen av tillsynen av kemiska produkter och biotekniska organismer hanteras i samband med övrig tillsyn av miljöfarlig verksamhet och redovisas inom VÄS-kod 555.

Tillsyn av avfall och producentansvar, VÄS 566

Länsstyrelsen utför tillsyn över gränsöverskridande avfallstransporter (GRÖT) enligt EG-förordningen 1013/2006 om transport av avfall samt enligt miljötillsynsförordningen (2011:3). Detta innebär inspektion av verksamheter samt att utföra stickprovskontroller av avfallstransporter vid hamnar och gränsövergångar. Miljöskyddsenheten deltar i den strategiska samverkansgruppen för tillsyn över gränsöverskridande avfallstransporter som Naturvårdsverket samordnar samt i en samverkansgrupp för de län som utövar mest GRÖT-tillsyn. Fortsatt medverkan i olika internationella projekt, såsom IMPEL Action 3 kräver resurser.

I ett utredningsförslag föreslås att tillsynen koncentreras till fem län varav Västra Götaland är ett. Förslaget har varit på remiss under 2013. Om tillsynen koncentreras enligt förslaget bedöms behovet uppgå till uppemot 2 aa. Så länge tillsynsansvaret för Länsstyrelsen i Västra Götaland enbart omfattar Västra Götalands län bedöms det uppgå till **ca 1 aa**, motsvarande **ca 220 pd** i effektiv tid, vilket troligtvis kommer vara fallet under 2014.

Miljöskyddsenheten granskar och lämnar synpunkter på kommunernas renhållningsordning och avfallsplaner. Enheten har under ett antal lagt ner ett par dagar per år på denna arbetsuppgift vilket bedöms utgöra behovet.

Miljöskyddsenheten hanterar även de anmälningar om transport av farligt avfall och annat avfall som kommer in till Länsstyrelsen. Denna handläggning beräknas ta **ca 30 pd** i anspråk, vilket bedömts vara lika med behovet. Hanteringen av dessa ärenden har under 2012 förts över till e-handläggning, men problem med att få systemet att fungera fullt ut har gjort att resursbehovet ännu inte har minskat.

Det totala behovet inom området uppgår således till **250 dagar**.

Många stora infrastrukturprojekt som är på gång inom länet kräver också extra tillsynsresurser genom handläggning av ärenden rörande hantering av schaktmassor. Resursbehovet utgörs av **30 pd**. Det finns även ett behov av tillsynsvägledning av kommunerna i dessa frågor. Detta arbete redovisas dock under 555 respektive 343 (infrastrukturärenden).

Tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd, VÄS 567

Tillsynen har hittills främst utgjorts av rådgivning och stöd till kommuner samt hantering av förfrågningar och klagomål från enskilda personer till stöd och hjälp för att lösa vatten- och avloppsfrågan i ett större sammanhang (Tillsyn enligt Lagen om allmänna avlopps- och vattentjänster; LAV). En samlad bild saknas av hur situationen ser ut i de olika kommunerna och i vilken utsträckning det finns ett behov av att lösa vatten- och avloppsfrågan i områden där kommunalt VA saknas men ska finnas. Det finns ett behov av att via tillsynen göra en inventering av sådana områden i länet och därefter föra en dialog med kommunerna om hur de bör hantera dessa områden. Detta arbete kan sedan leda till behov av att förelägga om åtgärder. För att genomföra ett sådant inventerings- och dialogarbete skulle resurser behöva avsättas i ett projekt som omfattar åtminstone 1 års arbete, ca 200 pd. Resursbehovet för att bedriva tillsyn i den omfattning som gjorts hittills bedöms till ca 30 pd. Totalt finns alltså, åtminstone som en engångsinsats, ett behov inom området på **230 pd**. Det finns en stark koppling av prövning av olika ärenden enligt LAV till arbetet med Förvaltning av kvaliteten på vattenmiljö, VÄS-kod 537.

Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden, VÄS 575

Länsstyrelsen har ett uppdrag att via tillsynsinsatser se till att det vid misstänkta eller konstaterade förorenade objekt utförs undersökningar och nödvändiga efterbehandlingsåtgärder. Tillsynsarbetet omfattar både verksamheter i drift och nedlagda verksamheter där det fortfarande finns någon ansvarig och där Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet. Bidrag för tillsyn söks årligen hos Naturvårdsverket.

Den planerade tillsynen omfattar främst tillsyn över gamla föroreningar på fastigheter vid verksamhet i drift samt föroreningar på fastigheter där ingen verksamhet bedrivs idag som är klassade i riskklass 1.

Objekt där ingen verksamhet bedrivs idag kan vara både bidrags- och tillsynsobjekt. De rena bidragsobjekten där ingen ansvarig finns är ganska få. I framtiden kommer fler objekt att utgöras av s.k. blandade objekt som för sin finansiering kräver både statliga och privata medel samt objekt som enbart ska finansieras med privata medel. Blandade objekt och rena tillsynsobjekt kräver ofta en omfattande arbetsinsats från Länsstyrelsen för att genomföras. För att uppfylla det regionala miljömålet giftfri miljö behöver insatsen öka och därmed ökar resursbehovet.

Under 2012-2014 kommer BAT-slutsatser att ha fastställts för uppemot 15 verksamheter som är berörda av IED-direktivet. Detta innebär att dessa verksamheter ska ta fram godkända statusrapporter rörande förorenade områden inom fyra år. De anläggningar som berörs finns inom branscherna glasindustri, cementindustri, kloralkaliindustri, ev. raffinaderier samt skogsindustrier. Det är anläggningar i riskklass 1 som redan prioriteras högt. Statusrapporter omfattar enbart mark och vatten och vi avser att väcka frågan om mer omfattande undersökningar av bl.a. sediment vid de anläggningar där det finns behov. När man ändå gör miljötekniska undersökningar för en statusrapport så bör även andra ämnen undersökas som man inte längre använder t.ex. bly, arsenik och kadmium vid glasbruk. Totalt bedömer vi att detta arbete kommer att utgöra ett resursbehov på **0,6 aa**.

Under 2012 påbörjades ett särskilt tillsynsprojekt kring oljehamnen i Göteborg med avseende på förorenad mark och grundvatten. Arbetet har medfört att frågan om hanteringen av förorenade områden blivit aktualiserad för många verksamheter. Resursbehovet för att fortsätta tillsynsarbetet vid dessa verksamheter uppgår till **120 pd**.

Tillsynsarbetet när det gäller förorenade områden drivs utifrån fyra olika ingångar:

1. Tillsyn på verksamheter som sedan länge är nedlagda. Denna del utgör det mer konventionella arbetet, ofta med komplicerade ansvarsutredningar och skälighetsbedömningar.
2. Tillsyn vid verksamheter som är på väg att läggas ned eller just har lags ned. Detta arbete har en akut karaktär. Tillsynsmyndigheten behöver kunna avsätta tillräckliga tillsynsresurser innan möjligheten att vidta åtgärder har försvunnit.
3. Tillsyn i samband med exploatering. Detta arbetsområde har blivit en allt viktigare möjlighet att få nödvändiga åtgärder till stånd även då det är svårt att finna ansvariga verksamhetsutövare. I stället blir här exploatören ansvarig för nödvändiga åtgärder. Även detta område har en akut karaktär då det gäller att redan på planeringsstadiet kunna ställa krav på lämpliga åtgärder.
4. Tillsyn vid pågående verksamheter. Här gäller det att försöka vidta nödvändiga åtgärder för efterbehandling utan att förhindra den pågående verksamheten. Det ställer krav på ett långsiktigt förhållningssätt så att lämpliga åtgärder kan sättas in då tillfälle ges. Länsstyrelsen har tagit fram interna riktlinjer för hur tillsyn av förorenade områden vid länsstyrelsens pågående tillsynsobjekt ska bedrivas.

Resursbehov

Resursbehovet för arbetet med tillsyn avseende förorenade områden har tagits fram i en särskild behovsutredning enligt instruktioner från Naturvårdsverket och som ingick i ansökan till Naturvårdsverket. Västra Götalands läns behovsutredning omfattar enbart objekt i riskklass 1.

Behovsutredning för år 2014-2016

Tillsynsinsats	Antal objekt	Tid
Tillsyn pågående verksamhet	43	2551
Tillsyn nedlagd verksamhet	33	1070
Tillsyn exploatering	2	110
Tillsyn bidragsobjekt	2	55
Miljöriskområden	1	50

Möten och annat erfarenhetsutbyte tillsyn	210
Förebyggande och allmän information eller vägledning	180

Totalt behov av tid 2014-2016 **4226**

Totalt beräknas det ta **4226 dagar** effektiv tid för de objekt som Länsstyrelsen och kommunerna just nu arbetar med för att objekten ska bli åtgärdade till godtagbar nivå. För att bli klara med dessa objekt på 3 år så skulle det behövas **ca 6,4 åa (1 åa = 220 pd) per år = 1408 pd** för tillsynen. Därutöver kommer det att tillkomma nedläggningsärenden vars resursbehov inte går att bedöma i förväg.

Omräknat i tjänster innebär det ett resursbehov per år på 8,8 tjänster om man räknar med att tillgänglig tid för tillsynsinsatser är ca 160 dagar per år och tjänst.

De objekt som redovisas ovan är de som Länsstyrelsen idag arbetar med samt de som behöver upprätta statusrapporter under de närmaste fyra åren. I dagsläget är stora förbränningsanläggningar inte riskklassade. Det är dock troligt att de ska upprätta statusrapporter inom fem år. Arbetet med dessa objekt är inte medräknat i behovsutredningen eftersom de inte är riskklass 1. Inom länet finns 15 st. förbränningsanläggningar och om behovet är 20 dagar per anläggning så blir det ytterligare 300 dagar dvs. 1,4 aa. Det finns även osäkerheter om hur många prövningar som kommer att innehålla krav på statusrapporter. Därutöver finns det ett stort antal objekt som är i riskklass 1 men som står på en "väntelista", där någon tillsynsinsats ännu inte har startat.

Miljöskyddsenhetens resursbehov 2014-2016 uttryckt i persondagar och årsarbetskrafter							
Verksamhetskod	Behov 2014 (pd)	Behov 2013	Utfall 2013	Utfall 2012	Behov 2015	Behov 2016	Kommentar
456 Tillsyn enligt Seveso-lagstiftningen	276	290	151	153	++	+	Bedömt på objektsnivå. Ökat behov 2015 pga. säkerhetsrapporter.
546 Tillsyn undersökn.- och bearbetnings-koncessioner.	10	15	45	12	=	=	Bedömt utifrån tidsredovisning
555 Tillsyn av miljöfarlig verksamhet	3471	3365	1368	1510	+	+	Bedömt på objektsnivå
565 Kemiska produkter och biotekniska organismer	0						Inräknat i 555
566 Tillsyn av avfall och producentansvar	250	265	280	170	+	+	Bedömt utifrån tidsredovisning + utredning
567 Tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd	230 (inkl. engångs-insats 200 pd)	70-90	29	9,5	- (om tillsyns-projekt genomförs, annars =)	- (om tillsyns-projekt genomförs annars =)	Bedömt utifrån tidsredovisning och uppskattning av resursbehov för engångsinsats
575 Tillsyn av förorenade områden	1408	1527	505	477	+	+	Bedömt på objektsnivå.
SUMMA persondagar årsarbetskrafter	5675 25,6	5552 25,2	2338 10,6	2332 10,6	+	+	

Naturvårdsenhetens behovsutredning

Sammanfattning

Detta är naturvårdsenhetens redovisning av resursbehovet för miljötillsyn för 2014. Utredningen visar på ett totalt behov av 8,2 årsarbetskrafter (åa) för operativ tillsyn.

Det finns behov av att:

- i högre utsträckning sprida kunskap om syftet med strandskyddslagstiftningen och förankra den hos allmänheten (5152).
- bedriva mer aktiv egeninitierad tillsyn inom strandskydd utmed kuststräckorna i länet (5151).
- informera mer om biotopskydd, särskilt till lantbrukssektorn (5152).
- bedriva mer aktiv egeninitierad tillsyn över biotopskyddsområden (5151).
- göra en särskild informationsinsats om Natura 2000-lagstiftningen (5152).
- kontrollera, åtminstone stickprovvis, genomförda samråd för att dra lärdomar av vad givna råd och anvisningar får för konsekvenser i naturmiljön (5251).
- i högre utsträckning kontrollera beviljade tillstånd och dispenser (5261).
- arbeta mer med förebyggande och kontrollerande tillsyn inom artskydd med särskilt fokus på skogliga miljöer (5271 o 5272).
- arbeta mer med information i förebyggande syfte inom CITES (5272).
- göra fler tillsynsbesök på tillsynsobjekten som omfattas av CITES. Att ha mer resurser till ingripanden på anmälda och akuta situationer gällande handel av vilda växter och djur (5271).

Inledning

Den operativa tillsyn som naturvårdsenheten ansvarar för utgörs av följande områden enligt miljötillsynsförordningen (2011:13) 2 kap. 7 § punkt:

1. nationalparker (515)
2. strandskydd på sådana åtgärder som omfattas av länsstyrelsens dispensprövning enligt 7 kap. 18 a § MB. (515)
3. marinvetenskaplig forskning enligt 7 kap. 23 § MB (?)
4. kontroll av handel med vilda djur och växter enligt EG-förordning nr 338/97 (Rådets förordning) (527)
5. kontroll av handel med vilda djur och växter enligt EG-förordning nr 865/2006 (Kommissionens förordning) (527)

samt 8 § punkt:

1. naturreservat, kulturresevat, naturminnen som har beslutats av länsstyrelsen (515)
2. biotopskyddsområden som inte omfattas av skogsvårdslagen (515)
3. djur- och växtskyddsområden som länsstyrelsen meddelat föreskrifter om (515)
5. områden som omfattas av interimistiskt beslut meddelat av länsstyrelsen (515)
6. natura 2000-områden (515)
7. skötsel av jordbruksmark enligt 7, 8 och 12 kap. MB (523)
8. artskydd (526 och 527)
9. samrådspfiktiga åtgärder enligt 12 kap. 6 § MB (525)
10. vilthägn (528)
11. stängselgenombrott (528)

Enligt miljötillsynsförordningen finns möjligheter för Länsstyrelsen att överlåta tillsynsuppgiften om stängselgenombrott till kommunerna, vilket har skett för flertalet kommuner i länet. Därutöver kan även samråd överlåtas till kommuner, vilket skett i ett fall i länet (Härryda kommun).

Främjande tillsyn

Rådgivning, information och samråd är viktig främjande tillsyn som på sikt förebygger problem. En stor del av naturvårdsenhetens tillsyn bör vara främjande och förebyggande. Den främjande tillsynen kan vara såväl planerad som händelsestyrd. Enheten bör sträva efter att få utrymme för att arbeta med planerad främjande tillsyn, exempelvis att uppdatera och lägga ut fakta på hemsidan. Rådgivning och information rör den allmänna information som sker gällande lagstiftningens olika delar. Den vänder sig till många olika intressenter. Det kan t.ex. handla om att svara på frågor i telefon och via e-post, eller delta i informationsmöten med företag, branscher, intresseorganisationer, andra myndigheter etc. Vår hemsida ska vara kontinuerligt uppdaterad för bästa möjliga tillgänglighet för allmänhet, företag och andra intressenter. Även den mediauppmärksamhet som finns kring Länsstyrelsens naturvårdsärenden kan utgöra en värdefull del i det förebyggande arbetet. I det sammanhanget är det viktigt att beakta Länsstyrelsens informationspolicy för att budskapet om syftet med naturvårdstillsynen blir korrekt återgivet och faktabaserat.

Vi ser ett stort behov av att sprida syftet med berörd lagstiftning och förankra den hos allmänheten än mer. Detta leder i sin tur dels till att fler människor blir medvetna om vad som kan påverka naturmiljön negativt och vad som kräver särskilda tillstånd och dispenser. Dels leder det också till att fler människor kan upplysa andra om vad som gäller.

Kontrollerande tillsyn

Alla misstänkta överträdelser av betydelse som kommer till Länsstyrelsens kännedom ska behandlas genom utredning samt i relevanta fall föreläggande och sanktioner. Vissa tillsynsärenden kan dock relativt snabbt avskrivas, då man redan vid en första bedömning finner att utförda åtgärder inte nämnvärt påverkat miljömålen och värdefulla naturmiljöer.

Utöver att hantera klagomål från allmänheten (händelsestyrd kontrollerande tillsyn) finns ett behov av aktiv egeninitierad tillsyn (planerad kontrollerande tillsyn), särskilt vad gäller strandskyddsbestämmelser utmed kuststräckorna i länet. Många av anmälningsärendena gäller just strandskydd. Erfarenheten visar dock att endast en bråkdel av de verkliga överträdelserna anmäls. För en fullgod kontrollerande tillsyn behövs Länsstyrelsens egna initiativ för att hitta och beivra fler överträdelser.

Ett sätt att arbeta storskaligt med egeninitierad tillsyn är att i fält följa upp flygbilder från olika skeden för att t.ex. se tillkomna anläggningar inom strandskyddsområden. En sådan studie gjordes 2004. En jämförelse av flygbilder från olika skeden i Sotenäs kommun avslöjade ett stort antal bryggor och andra strandnära anläggningar som tillkommit utan tillstånd eller annat medgivande från tillsynsmyndigheterna. Ytterligare en geografiskt begränsad studie gjordes under våren 2006 utmed Tanums kommuns södra kustlinje. Även 2007 utfördes en liknande studie i Strömstad kommuns södra skärgård. Dessa studier har genomförts med hjälp av studenter vid lantmäteriingenjörslinjen på Högskolan Väst i Trollhättan samt Göteborgs universitet. Tyvärr har det inte funnits resurser att fullt ut utnyttja den kunskap som framkommit i studierna för att initiera tillsynsärenden.

Flygbildstudier skulle också kunna vara ett lämpligt arbetssätt för egeninitierad tillsyn av biotopskyddsbestämmelserna. Landsbygdsenheten får ofta kännedom om misstänkta överträdelser av biotopskyddet. Rutiner behöver upprättas för att dessa överträdelser ska komma naturvårdsenheten till del för bedömning och åtgärd. Det har varit svårt att finna resurser för att systematiskt beta av biotopskyddskontroller på de upprättade flygbildsjämförelser som redan gjorts.

En annan metod för egeninitierad tillsyn är att bedriva tillsyn över ett begränsat geografiskt område, där det framkommit att upprepade överträdelser sker mot exempelvis strandskyddsbestämmelserna. Ett exempel är en tillsynskampanj inom naturvårdsområdet Hindens udde-Svalnäs i Lidköpings kommun. Tillsynskampanjen har bedrivits i samverkan med kommunen. Den samordnade tillsynen har medfört att kommunen har fått tillsynsvägledning, överträdelserna ses sammantaget och därmed vägs den fulla konsekvensen av många anläggningar på flera ställen, likabehandling och rättsäkerhet blir bättre. En liknande kampanj har nyligen utförts på Stora Askerön, i samverkan med Stenungsunds kommun.

Utöver att reagera på nya överträdelser bör en del av naturvårdsenhetens kontrollerande tillsyn vikas åt att kontrollera beviljade tillstånd och dispenser (5261). Detta är av betydelse för att upprätthålla respekten för myndighetsbeslut.

Nationalparker och naturreservat

Inom skyddade områden är beivrandet av överträdelser av stor vikt för att markera tyngden i förordnandena. Inspektion och kontroll prioriteras vid anmälningar om överträdelser i dessa områden. Däremot är sannolikt kunskapen hos allmänheten större när det gäller tillåtliga åtgärder i naturreservaten, varför informationsinsatser kan prioriteras lägre än när det gäller exempelvis strandskydd och biotopskydd. I ett avseende är dock förebyggande tillsyn angelägen och det är skyltning i naturreservaten. Det finns tyvärr en del naturreservat med undermålig skyltning. Det kan vara för få skyltar eller äldre skyltar som gått sönder och blivit suddiga. Det är förstås en förutsättning för ökad hänsyn från allmänheten att det finns tillgängligt vilka regler som gäller.

Därutöver behövs särskilda insatser vid Hornborgasjön, Kosterhavets nationalpark med angränsande naturreservat samt Väderöarnas naturreservat, som har stort antal besökare. Det ska framhållas att detta är tillsyn av en annan karaktär, där det gäller att förhindra negativa konsekvenser av allmänhetens beteende i reservaten och nationalparker. Särskilt utbildade

naturvårdsvakter ansvarar för denna typ av tillsyn och har vissa befogenheter att ingripa i uppkomna tillsynssituationer.

Vid Hornborgasjön bedöms det vara viktigt med tillsyn avseende att besökare inte bryter mot föreskrifterna för främst fågelskyddsområdena Hornborgasjön 20 mars-15 juli och Bjurum-Dagsnäs 20 mars-30 april. Utöver detta behövs regelbunden tillsyn av besöksplatserna kring sjön samt viss tillsyn avseende fiske i sjön. Vintertid vid skridskoföre behövs även kontroll på helger så att allmänheten inte bryter mot föreskrifter. Noteringar om ev. markägares brott enligt A-föreskrifterna i reservatet meddelas till Mariestadskontoret för ev. åtgärd. Det är svårt att uppskatta tidsåtgången för denna tillsyn då den sker samtidigt med att man utför andra arbetsuppgifter i det skyddade området. Ca 5 pd går åt till kontrollerande tillsyn.

Kosterhavets nationalpark har inneburit ett ökat behov av tillsyn. För tillsynen av Kosterhavets nationalpark med tillhörande föreskrifter har en förvaltningsorganisation byggts upp. För tillsynen av nationalparken och Kosteröarnas naturreservat samt tre intilliggande naturreservat ska personalen i förvaltningen ha erforderlig kompetens samt de förordnanden som krävs för att kunna genomföra en effektiv tillsyn. Förordnande avseende naturbevakare och jakttillsyn är avgörande. Vidare finns och utvecklas ett samarbete angående tillsynen genom nätverk av olika aktörer som befinner sig i området, det kan vara yrkesfiskare, entreprenörer, Kosterhavets jaktvårdsförening, enskilda m fl. Samverkan med kustbevakningen och polisen sker fortlöpande. Tillsynen kommer i första hand ske genom förebyggande arbete (information) och gott värdskap men också bevakning av området. Händelsestyrd tillsyn sker vid behov. Behovet av händelsestyrd och planerad tillsyn beräknas uppgå till ca 200 pd, varav 15 pd är kontrollerande tillsyn.

Fr.o.m. sommaren 2011 finns Väderöarnas marina naturreservat som även det förvaltas av Kosterhavetsförvaltningen. Detta medför ökat tillsynsåtagande i det marina området.

Strandskyddsområden

Naturvårdsenheten bedömer att strandskyddet är ett tillsynsområde som behöver särskild uppmärksamhet. Detta gäller såväl land- som vattenmiljöerna. Allmänhetens kunskaper om livet under vatten bedöms som något mindre än de om landmiljön. Många överträdelser sker p.g.a. okunskap. Kunskapsspridning om strandskyddet bedöms vara av stor vikt för miljömålen. När det gäller åtgärder i vattenområden är det i vissa fall vattenvårdsenheten som har tillsynsansvaret. Det är viktigt att en dialog sker enheterna emellan.

En stor del av strandskyddstillsynen gick i och med lagändringen 1 juli 2009 över till kommunerna. Det som återstår för Länsstyrelsen att kontrollera är strandskyddsområden som också uppbär en annan typ av skydd, exempelvis Natura 2000, naturreservat och landskapsbildskydd.

Klagomålsärenden har tidigare inneburit ungefär 250-350 pd per år. Många av klagomålen gäller strandskydd. Länsstyrelsen har mindre tillsyn i strandskydd fr.o.m. 1 juli 2009, vilket borde innebära en minskad arbetsbelastning, men tillsynsansvar har dock tillkommit utmed västkusten i och med lagändringen. Ett upphävt landskapsbildsskydd i Strömstads kommun innebär att belastningen har minskat under 2013. Systematisk inventering av överträdelser inom strandskydd skulle behövas, särskilt vad gäller kuststräckorna i länet. Lämpligen görs detta i kampanjform, där särskilt avgränsade områden bearbetas både med förebyggande och kontrollerande tillsyn. Behovet av egeninitierad tillsyn inom strandskydd uppskattas till 200 pd.

Biotopskyddsområden

De senaste åren har tillsynsärenden gällande biotopskydd ökat. Möjligen finns en tendens att överträdelserna ökar p.g.a. ett intensivare åkerbruk. Det är mer än 15 år sedan reglerna om biotopskydd infördes, varför det också kan finnas ett förnyat behov av information. Således finns ett behov av både främjande och kontrollerande tillsyn av biotopskyddsområden. Samverkan med landsbygdsenhetens rådgivare behövs för att stärka den främjande tillsynen. Planerad förebyggande och kontrollerande tillsyn uppskattas till ca 100 pd.

Natura 2000

Natura 2000-lagstiftningen är ett annat område som bedöms kräva en särskild informationsinsats de kommande åren. Detta då det uppstår många frågor kring tolkningen av lagstiftningen och vilka åtgärder som kan skada områdenas värden. En särskild satsning har gjorts när det gäller Natura 2000 och avloppsfrågor. En del arbete återstår med detta.

Skötsel av jordbruksmark

Naturvårdsenheten bedriver tillsyn genom samråd vid nedläggning av jordbruksmark. Det är av stor vikt att hänsyn tas till natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet i samband med ändrad markanvändning. Dessa ärenden kräver samordning med såväl kulturmiljöenheten som landsbygdsenheten.

Förebyggande tillsyn rovdjur

Tillsynen över de stora rovdjuren regleras för närvarande av regeringspropositionen ”Sammanhållen rovdjurspolitik” (prop. 2000/01:57). Genom riksdagsbeslut under hösten 2009 gäller ökat regionalt ansvar för rovdjursförvaltningen. Det innebär att Länsstyrelsen har inrättat en viltförvaltningsdelegation som beslutar om inriktningen på förvaltningen av såväl rovdjur som klövvilt. Västra Götalands län ingår i det mellersta rovdjursförvaltningsområdet, inom vilket beståndsovervakning och beståndsmål för de stora rovdjuren samordnas.

Länsstyrelsen är regionalt ansvarig för att de årliga inventeringarna av rovdjursstammarna genomförs och registreras i en databas. Länsstyrelsen har ansvar för att sprida information om länets rovdjursituation samt om rovdjur generellt. Regeringens bedömning är att kunskap om rovdjuren har en nyckelroll för allmänhetens förståelse för rovdjur samt för rovdjurspolitiken.

Satsningar har gjorts under 2012 och 2013 för att få allmänheten delaktig i vintrarnas inventeringar av varg och lo. Detta leder förhoppningsvis till ökad kunskap och större förståelse för rovdjuren och Länsstyrelsens rovdjursarbete.

Länsstyrelsen har också utbildat lärare från mellanstadieskolor i länet, vilka nu kan låna Rovdjurslådan och använda den i undervisningen. Detta kommer att öka kunskapen om rovdjur bland unga i länet.

Under 2012 har information om hur man kan förebygga angrepp på tamdjur samt information om Länsstyrelsens arbete med rovdjur ställts i ordning. Detta har visats i två djurparker i länet under 2013.

Länsstyrelsen ska också arbeta med att förebygga jaktbrott (detta är dock inte tillsyn enligt miljöbalken). Som ett led i detta har Länsstyrelsens fältpersonal (rovdjursspårare och besiktningsmän) utbildats i hur de ska hantera situationer där de upptäcker jaktbrott. Vidare ska satsningar göras på information och attitydförändring om det allvarliga i den här typen av jaktbrott. Arbetet ska ske i samarbete med polisen och alla misstankar om jaktbrott ska anmälas till polis och miljöåklagare.

Länsstyrelsen ger ut Rovdjursnytt, ett digitalt nyhetsbrev om rovdjur, med sex nummer per år.

Artskydd

Tillsynsområdet omfattar förebyggande och kontrollerande tillsyn över fridlysta arter och arter som är skyddade enligt art- och habitatdirektivet. Det omfattar också tillsyn över handeln med vilda djur och växter (CITES).

Det förebyggande arbetet bedrivs i huvudsak genom uppdatering av information på hemsidan samt information och rådgivning till kommuner i olika sammanhang, både generellt och specifika planer. Kontrollerande tillsyn sker i de fall där Länsstyrelsen får kännedom om skador. De senaste åren har det främst handlat om åtgärder för större vattensalamander. Det finns ett behov av att intensifiera kontrollen av artskyddet och få bättre uppfattning om problemen. Ett samarbete med Skogsstyrelsen om artskyddet i skogliga miljöer är behövligt. Ett behov av att följa upp skydds- och kompensationsåtgärder som ställs som villkor i artskyddsbeslut finns.

Handel med vilda växter och djur

När det gäller handel med vilda växter och djur finns 121 tillsynsobjekt i länet. De omfattar exempelvis djurparker, zooaffärer, yrkesfiskare, preparering av djur. Kontroller av dessa verksamheter sker i samband med omprövning av tillstånd, men det finns också ett behov av ytterligare tillsyn däremellan för att tillse att olaglig handel inte förekommer. Tillsynsbesök kan också initieras av tips från polis, åklagare eller andra myndigheter (SJV, NV). Arbetet kan komma att utföras i samarbete med djurskyddsinspektörer. Det finns ibland också anledning att reagera på uppgifter i media, på internet eller uppgifter som når myndigheten på annat sätt. Enligt rekommendation från Naturvårdsverket ska djurparker få tillsynsbesök minst vart tredje år. I länet finns ca 13 objekt som klassas som djurparker. Ett tillsynsbesök beräknas ta ca 2 pd inräknat förberedelser och efterarbete. När det gäller yrkesfiske finns ett behov av kontroller vid exempel fiskeauktioner så att inte fridlysta fiskar saluförs.

Enligt artskyddsförordningen ska den som har tillstånd fortlöpande föra förteckning över de arter som hanteras i verksamheten. Dessa förteckningar ska årligen insändas till länsstyrelsen. Vid kontroll av ovanstående förteckningar kontrolleras leverantörer, köpare och nödvändiga intyg som ska finnas vid exempelvis kommersiell hantering av vissa djur. Vid denna kontroll kan nya verksamhetsutövare upptäckas och därmed följas upp. De verksamheter som bedriver handel med djur i länet men, enligt verksamhetsutövaren, inte är tillståndspliktiga kan också bli föremål för tillsyn.

Miljösamverkan Sverige driver nationella kampanjer med fokus på tillsyn inom olika frågor. Hittills har kampanjerna bl.a. handlat om handel med störror, reptiler och örtmedicin i hälsokostbutiker. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att prioritera att delta i dessa nationella kampanjer. Även för de kommande åren planeras nationella kampanjer.

Enligt regleringsbrev ska Länsstyrelsen i mars månad 2014 till Naturvårdsverket enligt verkets anvisningar redovisa hur tillsynen över CITES-lagstiftningen, kapitel 8 i Rådets förordning nr 338/97, bedrivs med stöd av 15-18 och 26 §§ artskyddsförordningen (2007:845). Rapporten ska innehålla en uppskattning av det totala antalet tillsynsobjekt och hur många objekt som varit föremål för tillsyn. Vidare ska rapporten beskriva hur rådets förordning efterlevs, särskilt vad avser verksamheter där CITES-intyg krävs för de exemplar som förtecknats i bilaga A till rådets förordning.

Under året kommer uppföljning och utvärdering av verksamheter att ske på ett systematiskt sätt genom insamling/registrering av data från vårt tillsynsarbete samt granskning av dessa data. Dessa uppgifter kan användas som underlag för statistik, rapportering och utvärdering. Utvärderingen kan visa på orsaker till ett väl fungerande tillsyns-/miljöarbete eller peka ut problem eller vilka behov som finns av vägledning. Härigenom erhålls också underlag för prioriteringar eller rutinförändringar m.m. i verksamheten. Eventuella påpekanden/kompletteringar följs upp och utvärderas. Särskilt viktigt är att de som varit föremål för uppföljning och utvärdering får en återkoppling och att resultaten sprids/görs tillgängligt för andra intressenter.

Polis och tull har uppmärksammat att problemen med olaglig handel av vilda växter och djur är stort. Dessa myndigheter har efterlyst ett mer omfattande tillsynsarbete. Det är således ett kraftigt eftersatt område i dagsläget. Behovet på Länsstyrelsen för artskyddstillsyn gällande handel och förevisning av vilda växter och djur beräknas uppgå till 110 pd. Därutöver tillkommer ett behov av 40 pd med övrig tillsyn över artskyddet.

Samråd

Samråd kring verksamheter och åtgärder enligt 12 kap. 6 § MB utgör en betydande del av tillsynen, och den helt dominerande delen av den förebyggande tillsynen. Samrådsförfarandet förebygger skador i naturmiljön genom att råd och anvisningar lämnas inför exempelvis nedläggning av ledningar och kablar. Merparten av ärendena gäller nedgrävning av kraftledningar, fiberkabel och breddning av ledningsgator i skog. Här har överläggningar skett med Vattenfall om principer som ska förenkla och effektivisera handläggningen av enskilda ärenden. Även med Trafikverket (tidigare Banverket) har förts diskussioner i fråga om trädsäkring i områden där järnvägen passerar skyddad natur. Det senaste året har den stora bredbandsatsningen i länet inneburit mycket mer arbete med samråd. Arbete har pågått för att slimsa processen med att hantera fiberkabelärenden. En ny våg av mastärenden förväntas det närmaste åren i samband med att mobilsystemen förnyas.

Det finns ett behov av att kontrollera, åtminstone stickprovsvis, genomförda samråd. Inte minst för att dra lärdomar av vad givna råd och anvisningar får för konsekvenser i naturmiljön, särskilt med tanke på den förenklade handläggningen som införts senaste året.

Behovsbedömningen grundas på omfattning i tid av samråd tidigare år (350-400 pd) samt det uppskattade behovet av att kontrollera genomförda samråd (ca 25 pd).

Tillsyn vilthägn

En kontinuerlig tillsyn behövs över tillståndsgivna vilthägn. I länet har vi ca 165 beslut om vilthägn. Särskilt angeläget är det att bedriva tillsyn i samband med att tillstånd förnyas vart tionde år samt att kontrollera alla äldre hägn som inte är tidsbegränsade. Eventuellt kan egenkontroll vara ett sätt att komma fram där. Tillsynen samordnas med djurskyddskontroller.

Utgångspunkter för uppskattningen av behovet

Naturvårdshandläggarna arbetar med såväl provnings- som tillsynsärenden. Med gällande krav på snabb handläggning och god service finns en tendens att provning av ansökningar prioriteras

på tillsynens bekostnad, främst den kontrollerande tillsynen. 2006 skedde en resursförstärkning just med avsikten att stärka tillsynsverksamheten. Sedan dess har den kontrollerande naturvårdstillsynen koncentrerats till att i huvudsak hanteras av en handläggare per distrikt (två personer i Fyrbodaldistriktet). Sedan denna förändring infördes märks också att andelen kontrollerande tillsyn ökar.

Den utförda tillsynen över naturvårdsbestämmelserna i miljöbalken är i hög grad händelsestyrd. Ärenden initieras som regel av klagomål från allmänheten och av anmälningar om samråd. Det finns dock ett behov av att kunna utföra mer planerad tillsyn, dels för att förebygga överträdelser, dels för att kunna styra tillsynen till de områden och platser där den behövs som mest. I viss mån finns även ett behov av att kunna vara noggrannare i den händelsestyrda kontrollerande tillsynen. I dagsläget får mindre allvarliga händelser prioriteras ned.

Det går att uppskatta den händelsestyrda tillsynen med stöd av erfarenhet från mängden ärenden och tidsåtgång från tidigare år. När det gäller planerad tillsyn är det svårare att uppskatta behovet. Antalet tillsynsobjekt inom naturvården är i praktiken okänt. I viss mån skulle vissa avgränsade områden som är i särskilt stort behov av tillsyn kunna definieras och uppskattas tidsmässigt. Planerade informationsinsatser skulle också kunna uppskattas tidsmässigt. Den verksamhet som går att räkna tillsynsobjekt på är vilthägnen. Där vet vi säkert hur många objekt som finns.

Behovsutredningen utgår från tidredovisningen och medarbetarnas erfarenheter, bedömningar och uppskattningar av hur tillsynsbehovet ser ut i förhållande till den tid som faktiskt använts. Vidare har hänsyn tagits till kända eller förväntade förändringar under det kommande året som föranleder ett ändrat tillsynsbehov.

Nedan redovisas behovet för 2014 samt utfall för 2013-2011. Utfall och behov redovisas som persondagar (pd) och årsarbetskrafter (åa) inom parentes. 1 åa = 220 pd.

Kod	Benämning	Behovs utredning 2014	Behov		Utfall 2013	Utfall 2012	Utfall 2011
			2015	2016			
515	Tillsyn av områdesskydd	1085 (4,9)	-	-	346 (1,6)	390 (1,8)	311 (1,4)
5151	Händelsestyrt	400	-	-	292	347	301
5152	Planerat	685	-	-	54	43	10
5232	Skötsel av jordbruksmark	30	-	-	45	23	16
525	Samråd enligt 12 kap 6 § MB	400 (1,8)	-	-	300 (1,4)	491 (2,2)	388 (1,8)
5251	Händelsestyrt	375	-	-	91	490	386
5252	Planerat	25	-	-	209	1	3
5261	Tillsyn av dispenser och tillstånd	90	-	-	21	60	4
5261	Händelsestyrd tillsyn över dispenser och tillstånd	50	-	-	14	17	4
5262	Planerad tillsyn rovdjur	40	-	-	1	43	-
5263	Händelsestyrd tillsyn rovdjur	-	-	-	2	-	-

5265	Planerad tillsyn över dispenser och tillstånd	-	-	-	4	-	-
527	Tillsyn av skydd för djur- och växtarter	150	-	-	67	73	37
5271	Händelsestyrt	90	-	-	61	72	6
5272	Planerat	60	-	-	6	1	32
528	Övrig tillsyn (vilthägn)	40	-	-	23	40	25
5281	Händelsestyrt	10	-	-	12	-	-
5282	Planerat	30	-	-	11	40	25
Summa		1795 (8,2)	-	-	802 (3,7)	1077 (4,9)	781 (3,6)

Uppskattat behov för 2014

Utöver vad som klaras med befintliga resurser har följande behov identifierats. Samtliga dessa behov ingår i kategorin planerad tillsyn, antingen främjande eller kontrollerande.

- Att i högre utsträckning sprida kunskap om syftet med strandskyddslagstiftningen och förankra den hos allmänheten (5152).
- Att bedriva mer aktiv egeninitierad tillsyn inom strandskydd utmed kuststräckorna i länet (5151).
- Att informera mer om biotopskydd, särskilt till lantbrukssektorn (5152).
- Att bedriva mer aktiv egeninitierad tillsyn över biotopskyddsområden (5151).
- Särskild informationsinsats om Natura 2000-lagstiftningen (5152).
- Att kontrollera, åtminstone stickprovsvis, genomförda samråd för att dra lärdomar av vad givna råd och anvisningar får för konsekvenser i naturmiljön (5251).
- Att i högre utsträckning kontrollera beviljade tillstånd och dispenser (5261).
- Att arbeta mer med förebyggande och kontrollerande tillsyn inom artskydd med särskilt fokus på skogliga miljöer (5271 o 5272).
- Att arbeta mer med information i förebyggande syfte inom CITES (5272).
- Att göra fler tillsynsbesök på tillsynsobjekten som omfattas av CITES. Att ha mer resurser till ingripanden på anmälda och akuta situationer gällande handel av vilda växter och djur (5271).

Vattenvårdsenhetens behovsutredning

Sammanfattning

Vattenvårdsenhetens utredning av resursbehovet för miljötillsyn visar på ett totalt behov av 19,9 årsarbetskrafter (åa) för operativ tillsyn 2014. Detta är 10,1 åa mer än vad utfallet blev med 2013 års resurser. Behovet inför 2013 uppskattades till 9,5 åa. Att man beräknar ett större behov för 2014 beror främst av att tillsyn av dumpningsdispenser lagts på vattenvårdsenheten istället för miljöskydds-enheten samt att det under 2014 högst troligt tillkommer arbete med säkerhetsklassning av dammar till följd av ny lagstiftning. Uppskattat behov av händelsestyrd tillsyn av markavvattning är 0,35 åa mindre inför 2014 än det var inför 2013 och det beror på att man kunnat ta hjälp i bedömningen av 2013 års utfall tack vare att en egen VÄS-kod använts under 2013 för denna tillsyn.

Det finns behov av att:

- öka den egeninitierade kontrollerande tillsynen för att bidra till att miljö kvalitetsnormerna för vatten och berörda miljö kvalitetsmål uppfylls
- öka den egeninitierade kontrollerande tillsynen för att öka efterlevnaden av lagar, villkor och tillstånd
- förkorta handläggningstiden av ärenden
- bedriva informationsinsatser mot verksamhetsutövare, entreprenörer och kommuner

Inledning

Länsstyrelsen ska främja en hållbar vattenanvändning och arbetar för att skydda och förbättra tillståndet för vattenmiljöer och mildra effekter av översvämningar m.m. Vattenvårdsenheten ansvarar bl. a för prövning och tillsyn av vattenverksamheter, för att ta fram miljöövervakningsprogram, miljömål och åtgärdsprogram i enlighet med EG:s ramdirektiv för vatten. Fiskevård, kalkning av sjöar och vattendrag samt utveckling av yrkes- och fritidsfisket ingår också i uppgifterna. Enheten handlägger EU-stöd till fisket och fiskberedningsindustrin. Målet med vattenvårdsenhetens tillsyn är att uppfylla miljömålen Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker och Grundvatten av god kvalitet samt vattendirektivet.

Vattenvårdsenhetens olika tillsynsområden

Tillsyn av vattenskyddsområden

VÄS-kod 5161-5162 (tidigare 5160-5161)

Länsstyrelsens tillsyn av vattenskyddsområden bedrivs huvudsakligen genom förebyggande information och rådgivning till kommunerna. Den operativa tillsyn som bedrivits från Länsstyrelsens sida gäller främst klagomål eller överträdelser av föreskrifter för skyddsområde som anmäls till myndigheten. Länsstyrelsen ansvarar formellt för tillsynen över många av vattenskyddsområdena i länet, men verkar aktivt för att kommunerna i större utsträckning ska ta över den operativa tillsynen och har för avsikt att på sikt ”fasa ut” allt arbete med operativ tillsyn genom att överlåta denna till kommunerna. För närvarande har 17 av länets kommuner tagit över tillsynen inom vattenskyddsområden.

Genom Länsstyrelsens information till kommuner och verksamhetsutövare initieras prövning av vattentäkter som saknar skyddsområde eller omprövning av beslut om vattenskyddsområden som är så gamla att de bedöms behöva arbetas om för att uppfylla sitt syfte. Det återstår ett

betydande arbete med att fastställa nya skyddsområden för att nå upp till målsättningar inom området baserade på miljömålen samt den svenska vattenförvaltningen.

Tillsyn av vattenverksamhet

VÄS-kod 5301, 5350 samt 53531-53533 (tidigare 5350-5351)

Vattenmyndighetens beslut om miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram för vattenförekomster är ett viktigt verktyg för Länsstyrelsens prioritering av tillsynen inom vattenverksamhet.

Vattenmyndighetens åtgärdsprogram innebär att Länsstyrelsen ska prioritera rådgivning om miljöfrågor till jordbruksverksamheter, genomföra en översyn av befintliga tillståndspliktiga verksamheter enligt 9 och 11 kap. miljöbalken, säkerställa att verksamhetsutövare genomför nödvändig egenkontroll samt åtgärda förorenade mark- och vattenområden. Fokus ska ligga på verksamheter i de områden med vattenförekomster som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå god ekologisk status eller god kemisk status, enligt Vattenmyndighetens miljökvalitetsnormer.

Funktionsmöten och övergripande arbete inom vattenvård redovisas på tidkod 5301, detta arbete tillhör inte den operativa tillsynen varför den tidkoden inte redovisas i behovsutredning och tillsynsplan.

Tidigare år har VÄS 5350 utgjort prövning av anmälan om vattenverksamhet, men för 2013 och framåt används istället tidkod 5351 för prövning av anmälan. Även under 2013 har en del tid lagts in under 5350 som rimligen bör ligga på 5351 och detta har justerats manuellt. VÄS 5350 ligger fortfarande med i behovs- och tillsynstabellerna och ska användas för övergripande arbete inom tillsyn. Här läggs vanligen den tid in som andra funktioner och enheter bistår med i tillsynsarbete för vattenverksamheter.

Tidigare VÄS 5351 utgjorde tillsyn av klagomål som sedan 2013 fått nya VÄS koder inom händelsestyrd tillsyn (53531-53533).

Det bör kommenteras att de siffror man uppskattat inför 2013 i tillsynsplanen och behovsutredningen inte stämmer med utfallet för samma år. Det beror främst på att många VÄS-koder inte fanns för att skilja ut olika typer av tillsyn.

Prövning av anmälan enligt 11 kap. 9a och 15 §§ VÄS 5351

Tillsynen av vattenverksamhet omfattas i stor utsträckning handläggning av inkomna samråds- och anmälningsärenden, information och rådgivning samt att 11 kap. och övriga delar av miljöbalken iakttogs i övrigt. Länsstyrelsen i Västra Götaland har tidigare bedömt att denna typ av tillsyn är händelsestyrd, men i och med att strukturen för Länsstyrelsernas verksamhetskoder har gjorts om ska prövning av anmälningar enligt 11:9a och 11:15 MB föras på den specificerade VÄS-kod 5351. Anmälningar om anläggande av våtmarker går in under denna VÄS-kod. Till följd av indragning av medel inom landsbygdsprogrammet förväntas anmälningar av detta slag minska drastiskt för 2014. Det är ovisst om nya medel kommer för 2015.

Planerad/egeninitierad tillsyn VÄS 53521-53523 samt VÄS 5666

Enligt miljötillsynsförordningen (2011:13) 1 kap. 7 § så ska en operativ tillsynsmyndighet föra register över de tillsynsobjekt som kräver återkommande tillsyn. För Vattenvårdsenhetens del innebär det tillsyn av ett stort antal pågående vattenverksamheter.

Den planerade och egeninitierade tillsynen delas upp enligt nedan.

Markavvattningsplanerad/egeninitierad tillsyn VÄS53521

I Västra Götalands län finns ca 5000 legaliserade markavvattningsföretag och det uppskattas finnas ca 2000 markavvattningsföretag som inte är legaliserade. Den planerade tillsynen av markavvattningsföretag har tidigare inte varit prioriterad i Västra Götalands län, men det finns

ett stort behov av planerad tillsyn på dessa objekt. Ett kartläggningsarbete som på sikt möjliggör en bättre överblick och därmed goda möjligheter till prioritering av arbetsinsats förväntas stå färdigt sent 2014.

Dammsäkerhet planerad/egeninitierad tillsyn VÄS 53522

Länsstyrelsens tillsynsverksamhet med avseende på dammsäkerhet har fått kritik i flera nationella uppföljningar som genomförts under 2000-talet. Kritiken kommer främst av att det idag saknas en samlad reglering av dammsäkerheten i Sverige. Samtidigt vet vi att redan mindre dammbrott kan få stora och mycket allvarliga konsekvenser, för människor, miljö, egendom och samhället som helhet. Man har heller inte varit nöjd med att allmänhetens insyn varit begränsad. Därför föreslår regeringen nu en skärpt och samlad lagstiftning för att utveckla dammsäkerhetsarbetet och därmed höja dammsäkerheten. Regeringen beslutade den 14 november 2013 att överlämna propositionen Dammsäkerhet (prop. 2013/14:38) till riksdagen. Enligt propositionen föreslås att den nya lagstiftningen ska lyftas in i miljöbalken och träda i kraft halvårsskiftet 2014. Om förslaget träder i kraft innebär det att Länsstyrelsen ska säkerhetsklassa alla dammar som omfattas av förslaget i tre klasser under en tre årsperiod. Ett sådant beslut kan få till konsekvens att Länsstyrelsen behöver utöka verksamheten med totalt ca 1 årsarbetskraft. För 2014 uppskattas att det förberedande arbetet och själva klassificeringen kommer ta ca 130 persondagar i anspråk.

I Västra Götalands län finns uppskattningsvis 900 dammar med olika ursprung och användningsområden. Varje damm kräver kontinuerligt underhåll för att inte långsiktigt utgöra en säkerhetsrisk för samhället. Dessutom innebär många av dammarna vandringshinder för migrerande fisk och behöver miljöanpassas. Tillsyn är en nyckelfaktor för att åstadkomma förbättringar och upprustning av anläggningarna. Idag följs enbart ca 40 anläggningar upp regelmässigt utifrån säkerhetsskäl, se bilaga 1. Mörkertalet kan vara stort och fler dammar bör besiktigas vilket kräver uppsökande av dessa och krävande ärendehandläggning. I dagsläget finns ett stort antal anläggningar i Västra Götalands län där ägarförhållandena är mycket oklara och där åtminstone kontaktuppgifter och grundläggande information om anläggningarna måste tas fram för att klassning och översyn av anläggningarna praktiskt ska kunna genomföras i enlighet med regeringens förslag.

Övrig vattenverksamhet planerad/egeninitierad tillsyn VÄS 53523

Vattenkraftverk

Inom västra Götalands län finns idag närmare 300 kända vattenkraftverk varav 109 stycken helt saknar miljötillstånd eller styrs av äldre lagstiftning än 1918 års vattenlag. Se bilaga 2 för detaljer. Tillsynen av vattenkraftverk har legat på Länsstyrelserna sedan 1984 och systematisk och egeninitierad tillsyn har under lång tid varit mycket begränsad. Många vattenkraftverk har inte mottagit ett enda tillsynsbesök. Enligt Vattenvårdsenheten bör det vara rimligt att varje vattenkraftverk besöks med en viss regelbundenhet.

Strandskydd och vattenverksamhet

Studier av hur bestämmelser om strandskydd och vattenverksamhet efterlevs längs vissa kuststräckor har tidigare genomförts i länet. I studierna jämfördes samma kuststräcka utifrån flygbildsserier och nytillkomna objekt och åtgärder i anslutning till vatten identifierades. Materialet kan betraktas som en utvärdering av hur tillsynsarbetet bedrivits genom information om anläggningar som inte kommit till myndighetens kännedom. Länsstyrelsen planerar att i framtiden använda modellen för att ta fram underlag för operativ tillsyn av strandskydd och vattenverksamheter inom hela kustområdet och Vänerns skärgårdar.

Den övriga planerade/egeninitierade tillsynen av vattenverksamheter kan även innefatta andra typer av anläggningar och åtgärder.

planerad/egeninitierad tillsyn över dumpningsdispenser VÄS 5666

Handläggning av mudderdeponidispenser i vattenområde ut till 1 nautisk mil innanför baslinje har sedan maj 2013 flyttats över från Havs- och Vattenmyndigheten (HaV) till länsstyrelserna. I och med detta flyttades både prövningen och tillsynen av dumpningar av muddermassor över till vattenvårdsenheten. Tillsynen har tidigare hanterats på miljöskyddsenheten. Tillsyn redovisas på VÄS 5666 och 5667.

Händelsestyrd tillsyn VÄS 53531-53533 samt VÄS 5667

Den händelsestyrda tillsynen styrs av inkomna klagomål och kan handla om alla typer av vattenverksamheter. Den händelsestyrda tillsynen delas upp enligt nedan.

Markavvattning händelsestyrd tillsyn VÄS53531

Dammsäkerhet händelsestyrd tillsyn VÄS 53532

Övrig vattenverksamhet händelsestyrd tillsyn VÄS 53533

Dumpningsdispenser till havs händelsestyrd tillsyn VÄS 5667

Resursbehov inom olika tillsynsområden 2014-2016

Vattenskyddsområden VÄS 5161-5162 (5160-5161)

Behovet av händelsestyrd tillsyn inom vattenskyddsområden (VÄS5161) kommer att vara detsamma som tidigare år. Behovet för den planerade tillsynen av vattenskyddsområden (VÄS 5162) förväntas även vara detsamma som tidigare. Under en treårsperiod förutses behovet av tillsyn inom vattenskyddsområden vara detsamma. Behovet av den kontrollerande tillsynen kommer förmodligen minska något eftersom fler kommuner förväntas överta tillsyn, samtidigt förväntas den planerade tillsynen öka något för att stödja kommunerna.

Vattenverksamhet VÄS 5350 samt 5351-53533 (5350-5351)

Länsstyrelsens operativa tillsyn enligt 11 kapitlet miljöbalken har framförallt inriktats på förebyggande tillsyn, det vill säga att i förväg lämna råd och anvisningar för planerade verksamheter och åtgärder för att förhindra skada på framför allt allmänna intressen. Tendensen är att arbetet i hög grad har bestått av prövning av genom inkommande ärenden. Antalet inkomna ärenden har ökat de senaste åren. För att handläggningen av ärenden ska kunna slutföras inom en rimlig tidsrymd har egeninitierad tillsyn länge prioriterats ner. För att ha en möjlighet att kunna uppnå miljömålen, miljö kvalitetsnormer och genomföra åtgärdsprogram är det emellertid nödvändigt att egeninitierad tillsyn på vattenverksamheter bedrivs av Länsstyrelsen. Det finns ett behov av riktade informationskampanjer mot exempelvis entreprenörer, kommunernas plan- och miljöavdelningar m.fl. för att förebygga felaktig exploatering av vattenområden. Denna typ av förebyggande tillsynsarbete har det funnits mycket lite resurser för. Under 2012 påbörjades ett projekt på Länsstyrelsen som kallas Målstyrd tillsyn vars syfte är att bedriva planerad/egeninitierad tillsyn mot främst vattenkraftverk och dammar. Projektet finansieras av projektmedel under en 3-årsperiod. Den stora mängden inkomna ärenden ställer krav på handläggarna, men kan också tolkas som ett tecken på att myndigheten når ut med information om att samråd med eller anmälan till Länsstyrelsen krävs för vissa åtgärder inom vattenområdet. Behovet av övergripande arbete inom tillsyn av vattenverksamhet (VÄS 5350) med bland annat deltagande från länsstyrelsens andra enheter och funktioner såsom jurister, fiskeexperter mm kommer fortsatt att vara högre än vad det finns resurser till.

Prövning av anmälan enligt 11 kap. 9a och 15 §§ VÄS 5351

Den förebyggande tillsynen är i hög grad händelsestyrd av inkommande anmälningar om vattenverksamhet. Anmälningar om anläggande av våtmarker går in under denna VÄS-kod. Till följd av minskade anslag inom landsbygdsprogrammet förväntas anmälningar av detta slag minska drastiskt för 2014, kanske uppemot 70 % färre anmälda våtmarker. Det är ovisst om och när nya medel för våtmarksanläggningar kommer tillbaka men troligen senast 2016. Detta är en faktor som tas i beaktning.

Hög belastning till följd av vakanta tjänster under längre perioder och högre andel nyanställda under ett par års tid orsakar längre handläggningstider. Det är angeläget att förkorta dessa handläggningstider under 2014, varför hantering av anmälningsärenden prioriteras i tillsynen för 2014 och alla vakanta tjänster tillsätts. Trenden har sen flera år varit att antalet anmälda vattenverksamheter generellt ökar, och den trenden ser ut att hålla i sig, undantaget våtmarker. Även andra vattenrelaterade tillsynsuppgifter knutna till stora infra- och planeringsinsatser har en ökande trend..

Förläggning av fiberledningar i Länet förväntas öka mycket under 2014 och de närmsta åren. Under 2013 har mycket arbete lagts ner på att få ut information till verksamhetsutövarna och förenkla processen för handläggning av vattenärenden kopplade till dessa fiberförläggningar. Därav förväntar vi oss att inte behöva avsätta mer resurser utan lika mycket eller mindre under 2014 och framåt.

Utifrån dessa faktorer och tidigare års utfall uppskattas resursbehovet bli ca 7 årsarbetskrafter under 2014 och förväntas inte förändras nämnvärt de kommande åren. (Utfallet för 2012 blev 1460 pd men presenteras inte i behovstabellen då det gick under gamla VÄS-koden 5350)

Planerad/egeninitierad tillsyn VÄS 53521-53523 samt 5666

Markavvattnings planerad/egeninitierad tillsyn VÄS53521

Behovet av tillsyn på markavvattningsföretag kan endast uppskattas då denna typ av tillsyn inte varit prioriterad tidigare vilket medfört att behovet av tillsyn är svårt att uppskatta samt hur mycket tid som krävs vid tillsyn av denna typ av objekt. Behovet uppskattas i nuläget till 1,5 åa. En digitalisering över de markavvattningsföretag som finns i länet pågår och beräknas bli klar under 2014 så att enskilda delkartor kan laddas ned. Under 2013 har båtadsområden och översikt över huvuddiken och rör lagts ut på informationskartan. Resultatet av detta arbete kommer att vara vägvisande för hur stort behovet av tillsyn av markavvattningsföretag kan förväntas bli i framtiden. I nuläget bedöms inriktningen under kommande år bli densamma.

Dammsäkerhet planerad/egeninitierad tillsyn VÄS 53522

För 2013 hade man beräknat att 0,25 åa skulle användas till planerad/egeninitierad tillsyn men p.g.a. att en medarbetare som arbetat med uppgiften slutade nyttjades endast ca 0,1 åa. Om regeringens förslag träder i kraft halvårsskiftet 2014 innebär det att Länsstyrelsen ska säkerhetsklassa alla dammar som omfattas av förslaget i tre klasser under en tre årsperiod. Ett sådant beslut kan få till konsekvens att Länsstyrelsen behöver utöka verksamheten med totalt ca 1 årsarbetskraft. För 2014 uppskattas att det förberedande arbetet och själva klassificeringen kommer ta ca 130 persondagar i anspråk.(VÄS 53522)

Övrig vattenverksamhet planerad/egeninitierad tillsyn VÄS 53523

Projektet Målstyrd tillsyn redovisar den tid som läggs på tillsyn i projektet på denna kod. Behovet i projektet uppskattas till ungefär 4,5 åa.

I länet pågår stora infrastrukturbyggnader, vilka kräver regelbunden tillsyn. Under 2014 kommer flera åtgärder inom VäsPa att påbörjas och tillsynsskedet tar vid. Till följd av dessa omständigheter bedöms behovet av tillsyn öka något de kommande åren jämfört med 2013. En strategisk översyn av hur arbetet ska bedrivas bedöms även krävas. Behovet av tillsyn inom

föreliggande VÄS bedöms ligga på ca 1,5 aa för 2014 och kan förväntas stiga de nästföljande åren till 2 aa när VäsPa kommer i aktivt tillsynsskede.

Det finns även ett behov av planerade tillsynsinsatser mot vissa typer av verksamheter, till exempel mindre hamnar på kusten och i de större sjöarna som uppskattas till 1 aa.

Planerad/egeninitierad tillsyn över dumpningsdispenser VÄS 5666

Tillsynen som utövas av Länsstyrelsen över dumpningsdispenser är skrivbordstillsyn. Tillsynen sker i samarbete med Kustbevakningen som utför den operativa tillsynen i fält. Om Länsstyrelsen är i behov av en punktinsats i något specifikt ärende i fält kontaktar de i sin tur Kustbevakningen.

Beroende på utfallet av Göteborgs Hamn AB:s överklagande av dumpningsdispensen (beslutad av Havs- och vattenmyndigheten) kan eventuellt Göteborgs Hamn AB:s möjlighet att ta emot massor från externa aktörer upphävas. Detta tillsammans med dels nuvarande och dels framtida behov av dumpning av massor som en följd av alla omfattande utbyggnadsplaner samt infrastruktursatsningar i Göteborg inom Västsvenska paketet etc., kommer att innebära ett utökat tillsynsbehov för oss som tillsynsmyndighet för berörda dumpningsplatser. Tidigare har de tre kontrollprogrammen för dumpningsplatserna Lundbyhamnen, Hakefjorden och Vinga, där den enda aktören för dessa platser är Göteborgs Hamn, hanterats av oss. Göteborgs Hamn har också påtagit sig en stor del av tillsynen över dessa dumpningsplatser och vid behov har Länsstyrelsen haft avstämningar gentemot hamnen. I det fall Göteborgs Hamns möjlighet att emotta massor från externa aktörer upphävs kommer det att bli en mängd olika aktörer samtidigt som samordning och uppföljning av själva dumpningen, kontroll av miljöeffekterna runt dumpningsplatsen/dumpningsplatserna och bedömning av lämpligheten till fortsatt nyttjande av dumpningsplatserna måste ske. Utöver att detta kommer att kräva resurser för själva tillsynsarbetet kommer det även att krävas nya/utökade rutiner för oss som tillsynsmyndighet. Eftersom dumpning i stor utsträckning skett på gamla ”beprovade” dumpningsplatser samt att uppföljning av förhållandena på dessa platser blivit eftersatt kan man även förutse ett ökat behov av tillsyn i övriga delar av länet. Det kan också väntas skärpta krav gällande bedömning av muddermassors föroreningsinnehåll vilket kan leda till att det i större omfattning jämfört med tidigare kan bli aktuellt att besluta om exempelvis kontrollprogram för att kunna tillåta dumpning. Dock är det svårt att bedöma tidsåtgång etc. för dessa ökade tillsynsinsatser.

Ett försök till skattning av behovet av planerad/egeninitierad tillsyn är 10 % av en heltid vilket motsvarar 22 persondagar.

Händelsestyrd tillsyn VÄS 53531–53533 samt VÄS 5667

Till Länsstyrelsen inkommer årligen en stor mängd samtal gällande lagstiftning, vattendomars vattenhushållningsbestämmelser, överträdelse m.m. Några av samtalen genererar en anmälan om att lagar, bestämmelser meddelade av domstol eller äldre rätt inte följs. Vissa av förfrågningarna kan besvaras direkt medan andra leder till att ett ärende öppnas. En skattning av antalet ärenden gällande kontrollerande tillsyn per år är ca 50 st. Vissa kan avskrivas efter ringa arbetsinsats medan några kan kräva mycket kontakter, granskning och korrespondens. Tidsåtgången för de samtal där förfrågan kan besvaras direkt är svårskattad, men ska ändå tidsredovisas som händelsestyrd tillsyn. Det finns även ett behov av att i större utsträckning följa upp vattenverksamheter i utförandeskedet för att upptäcka överträdelse m.m. så tidigt som möjligt.

Markavvattnings händelsestyrd tillsyn VÄS53531

Den händelsestyrda tillsynen av markavvattningsföretag för 2013 utgjordes av 0,1 aa. Behovet bedöms bli oförändrat kommande år.

Dammsäkerhet händelsestyrd tillsyn VÄS 53532

Den händelsestyrda tillsynen av dammsäkerhet utgjordes under 2013 av 1 pd vilket var oväntat lågt. Förväntat behov för de kommande åren inklusive 2014 tros ändå vara ca 5 pd.

Övrig vattenverksamhet händelsestyrd tillsyn VÄS 53533

Tillsynsbehovet inom området varierar. Variationerna är ofta beroende på de hydrologiska förutsättningarna under året. Under ett torrår kan det krävas betydande tillsynsinsatser för att kontrollera att direktuttag av vatten ur små och medelstora vattendrag för bevattningsändamål inte resulterar i skador på vattendragen, medan denna arbetsuppgift inte är nödvändig under ett år med mer nederbörd. Under nederbördsrika perioder kan tillsynsinsatser istället bli aktuella i samband med översvämningssituationer. Behovet är mycket större än vad resurserna medger, och kommer sannolikt att öka framöver. Det pågår en vattenverksamhetsutredning som just nu är ute på delbetänkande, om denna går igenom kommer tillsynsbehovet öka ytterligare. Även en ny lagstiftning förväntas komma inom kort som kan komma att öka tillsynsbehovet.

Dumpningsdispens till havs händelsestyrd tillsyn VÄS 5667

Den händelsestyrda tillsynen som utövas av Länsstyrelsen över dumpningsdispenser är skrivbordstillsyn. Tillsynen sker i samarbete med Kustbevakningen som utför den operativa tillsynen i fält. Läs texten under ”planerad/egeninitierad tillsyn över dumpningsdispenser VÄS 5666” för en utförlig redogörelse av Länsstyrelsens tillsyn av dumpningsdispenser. Ett försök till skattning av behovet av händelsestyrd tillsyn är 15 % av en heltid vilket motsvarar 33 persondagar.

Tabell 3. Vattenvårdsenhetens resursbehov 2014 i persondagar och årsarbetskrafter

VÄS	Aktivitet	Behov 2014 (pd)	Behov 2015 (pd)	Behov 2016 (pd)	Utfall 2013 (pd)	Utfall 2012 (pd)
5161	Händelsestyrd tillsyn vattenskyddsområden	5	-	-	6	5*
5162	Planerad tillsyn vattenskyddsområden	40	+	+	0	5*
5350	Övergripande inom tillsyn vattenverksamhet	200	=	=	65	
5351	Prövning av anmälan enligt 11 kap. 9a och 15 §§	1540	=	=	1356	1460*
53521	Planerad/egeninitierad tillsyn markavvattning	330	+	+	15	
53522	Planerad/egeninitierad tillsyn dammsäkerhet	130	+	=	13	
53523	Planerad/egeninitierad tillsyn övrig vattenverksamhet	1540	+	+	426	
53531	Händelsestyrd tillsyn markavvattning	22	=	=	17	
53532	Händelsestyrd tillsyn dammsäkerhet	5	=	=	1	
53533	Händelsestyrd tillsyn övrig vattenverksamhet	500	+	+	230	271*
5666	Planerad egeninitierad tillsyn dumpningsdispenser	22	+	+	25	
5667	Händelsestyrd tillsyn dumpningsdispenser	33	+	+	8	
Summa pd		4367	+	+	2162	1741
Summa åa		19,9	+	+	9,8	7,9

* Manuellt uppskattad tid utifrån gamla VÄS-koder. Kan inte jämföras rakt av med nya VÄS-koderna.

Bilaga 1. Karta över dammar som regelbundet följs upp av Länsstyrelsen

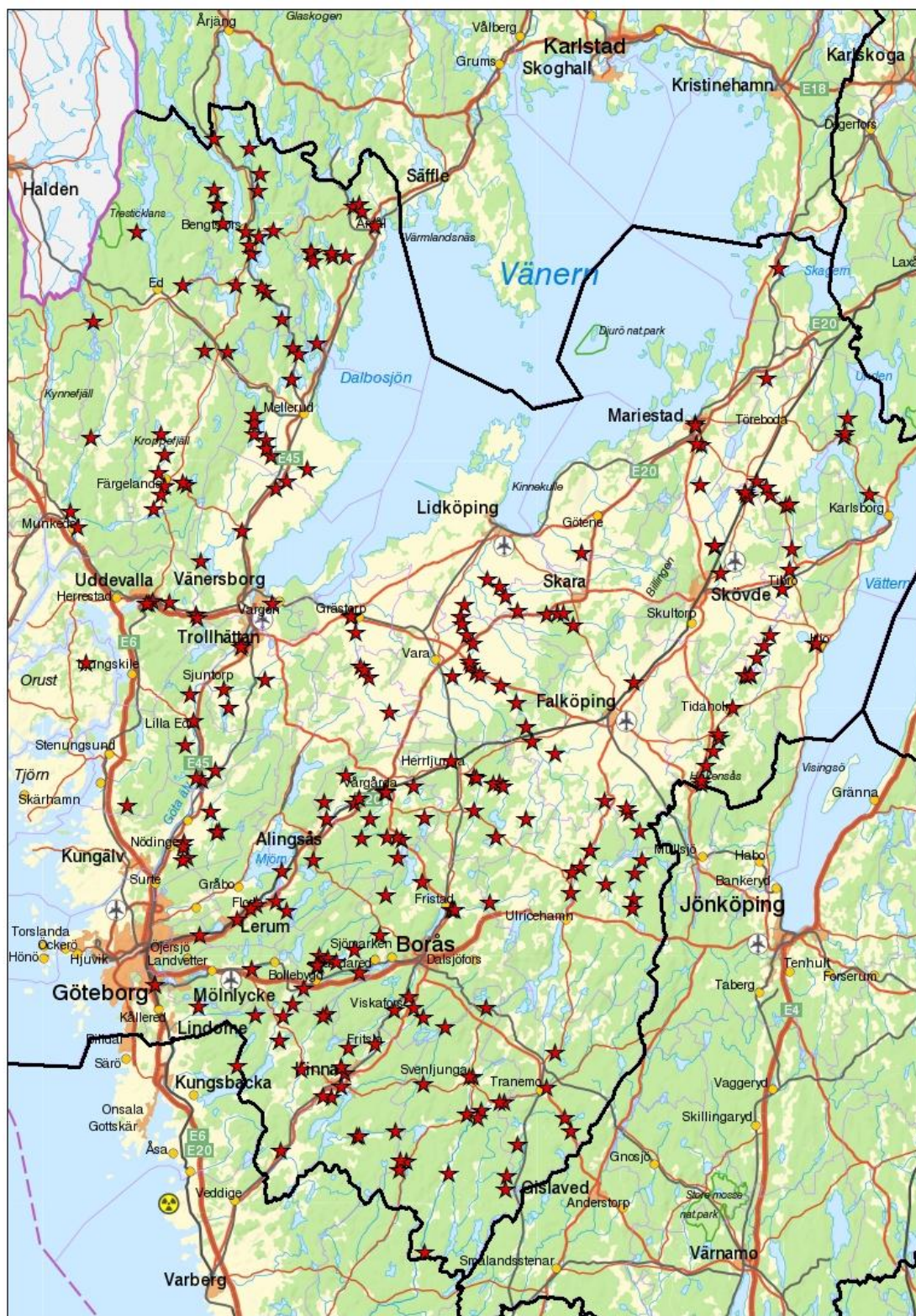
Bilaga 2. Karta över kända vattenkraftverk i Västra Götalands län

Bilaga 1. Karta över dammar som regelbundet följs upp av länsstyrelsen

Bilaga 2. Karta över kända vattenkraftverk i Västra Götalands län

Dokument beslutat av: Agneta Kores

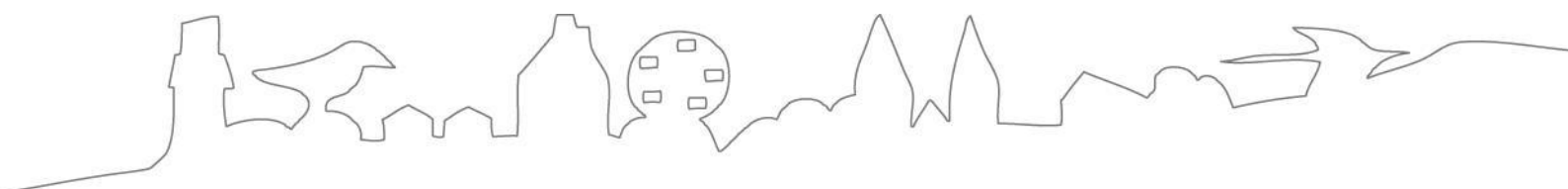
Diarienummer: 500-3301-2014

Foto: Ronja Dahy

Utgivare: Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Miljöskydds-, Naturvårds- och Vattenvårdsenheten

Textansvariga: Ronja Dahy, Kristina Höök Patriksson, Lotta Sahlin Skoog

Rapporten finns som pdf på www.lansstyrelsen.se/vastragotaland under Publikationer/Rapporter.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN